VITA SANCTISSIMI PATRIARCHAE...

Petrus : Damiani santo...

Vita S. Romualdi Abbatis

...pucc. + Rome

VITA SANCTISSIMI PATRIARCHÆ ROMVALDI CAMALDVLENSIVM FVNDATORIS

Per Sanctum Petrum Damiani descripta.

ROMÆ,
Typis Ignatij de Lazzaris. 165

Superiorum permissu.

SANCTISSIMO
PARENTI
ROMVALDO
D.D:D.T.B.I.I.B.

G.B.

Indigni Camaldulenſes filij
D.D.D.

M*VNVS te dignum exhibent tibi magne Parens Romualde filij tui;*

quid enim te dignius esse potest, quam mores tui, virtutes tuæ, vita tua, tù ipse? Dignum nobis filiis, quorum gloria præcipua tù es, ideoque tantum Patrem iure tenemur amare, colere, ac venerari; in eius virtutes inspicere, admirari, commendare, & pro vi-

ribus

ribus etiam imitari. Dignum Scriptore Filio, Parenti non absimili, nimirum Petro Damiano, sanctimonia, ac doctrina apprime nobili, qui an maiorem acceperit à romana purpura splẽdorem, an dederit anceps est. Siquidem ille postquam mortuos cum vestibu

 tui

tui ordinis induit, in ſancti Vincentij Monaſterio degens, vbi tu antea ſanctiſſime vixeras, alijque ex tua diſciplina viri ſanctimonia vitæ percelebres, diem extremum clauſerāt; cum inibi animaduerteret eximiarum virtutum veſtigia non leuiter impreſſa,

ipsique parietes vitæ tuæ beatæ suauissimos spiritus illi afflarent; adiecit animum, ut facta tua heroica publicis monumentis consignaret; non modo ut officium, cultumque suum erga Parentem ostenderet; verum etiam, ut in se ipso, alijsque religiosissimis

fratribus amorem in te maximum excitaret. Quæ causæ impulere nos pariter, vt impresentia hanc eandem vitam tuam de integro impressam audeamus tibi ea, quâ par est reuerentia præsentare; nostri erga te amoris, & obsequij argumentum: cæterisque fratribus incitamen-

mentum ad tua ſe-
ctanda veſtigia non
lento gradu. Exem-
pla enim optimorum
parentum ſpeculum
ſunt; in quod dum
filij inſpiciunt, pri-
mum mores ſuos, ſi
quos habent, degene-
res intuentur, eoſque
totis viribus emen-
dare contendunt, de-
inde ſe ipſos paulatim

ſin-

fingunt; & componunt, ut in actibus suis similitudinem, quam possunt, exprimant tam excelsæ virtutis.

Igitur Pater optime intuere consilia, secunda votum filiorum tuorum. Accipe libenter, quod tibi offerunt quia tuum est. Fac eos assequi; quod ex-

exoptant. Discant à te veram amandi artem amantem Deum. Ardeant virtutes æmulari tuas; nec unquam cessent per tritas à te semitas ad tuos in æterna felicitate complexus properare.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiss. P. M. Sacr. Pal. Apostol.

M. A. Oddus Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Georgius Rainoldi Mag. Reuerendiss. P. Fr. Raymundi Capisucchi Sacr. Pal. Apost. Magister Soc. Ord. Præd.

P. IOANNIS BAPTISTÆ BARGIOCCHI
è Societ. IESV.

S. ROMVALDI SCALA.

DE terra hærentem Scalam miratur olympo
Prole Camaldulea clarus in orbe Parens.
Hac aliqui scandunt reserati ad limina cœli;
Hac reliqui in viuis vestibus ima petunt.
Fortunate senex superum cui templa patescunt;
Cui Deus his gradibus mollit in astra viam.
Conscendant alij flammanti sydera curru;
Scala tibi currus, nec minor ignis amor.

Eius-

Eiuſdem
DE BEATO PETRO DAMIANI.

Scribente vitam
SANCTI ROMVALDI.

GLoria purpurei Petrus veneranda Senatus,
Quem ſacra templa colunt, quem ſophos omnis amat.
Dum Romuualdi memorat pia geſta Parentis.
Fit genitus, magno non genitore minor.
Nam quod charta refert calamo ſignata fideli,
Imprimit in docili corde magiſter Amor.
Ergo quis à Nato valeat dignoſcere Patrem;
Inclyta ſi virtus par vtriuſque fuit?

Eiuſ-

Eiuſdem
Mater lac ſubtrahit PETRO DAMIANI infanti, Pellex illam cogit, vt reddat.

LAc negat in cunis Petro nimis efferа Mater;
Se noſcens multa prole grauare domum.
Increpat aſt illam pellex dum voce minaci,
Cogitur infanti reddere lactis opem.
O pietas, o Matris Amor non pellice dignus;
O Nato peior pellice facta parens!
Si lupa deſertos aluit pro matre gemellos,

San-

Sanguine qui Romæ mœnia prima locant.
Hæc lupa quam melius reddit sua viscera matri;
Siccaque materno rore labella rigat.
Sed tù magne puer, crudeles sperne papillas;
Mox tibi lacte nemus, sydera, & antra fluent.

VITAE S. ROMVALDI ABB. ET CONF.

PROLOGVS.

ADVERSVM te prorſus, immunde munde, conquerimur, quia habes intollerabilem ſtultorum ſapientium turbam tibi facundam, Deo mutam. Habes, qui per vanam eloquentiam, & inanem Philoſophiam ſe ſciunt

in ſuperbiæ cornibus arroganter extollere: non habes qui pro futurum aliquid ædificationi proximorum, ad poſterorum velit memoriam ſchedulis annotare. Habes, inquam, qui in prætorijs Iudicum negociorum ſæcularium lites, & cauſarum iurgia continuis valeant declamationibus perorare: non autem habes, qui poſſit in Sancta Eccleſia, vel vnius Sauctorum virtutes, & clara geſta deſcribere. Sapientes ſiquidem ſunt, vt faciant mala, bona autem facere neſciunt. Ecce enim tria iam fere luſtra tranſacta ſunt, ex quo Beatus Romualdus depoſito carnis onere ad ætherea Regna migrauit, & nemo adhuc ex huiuſmodi ſapientibus extitit, qui de tot mirabilis vitę eius præconijs pauca ſaltem hiſtorico ſtylo digereret, & auidiſſimæ deuotioni fidelium ſatisfaciens, ad communem vtilitatem recitanda,

Le-

Legiuo sanctæ Ecclesiæ tradidisset. Nobis autem in angusto cellulæ angulo residentibus, vtilius erat, sicut proposuimus, propria peccata ad mentis oculos assidue reuocare, quam alienæ virtutis historiam texere; magis expedire commissi reatus tenebras plangere, quam splendida sanctitatis insignia imperitis sermonibus offuscare. Verumtamen cum ad sepulchrum eius ex longinquis terrarum partibus toto anno, maximeque in eius festiuitate fidelium multitudo conueniat, miracula per eum diuinitus facta conspiciat; audire vitæ eius historiam desiderabiliter quærat, sed vtpote quæ non sit, audire non valeat; non irrationabiliter pertimescimus, ne celeberrima eius fama, quæ adhuc populi totius ore depromitur, labente curriculo temporum, de memoria hominum penitus deleatur.

Quapropter hoc timere compulſus, multorumque fratrum precibus, & germana charitate deuinctus, quod de prædicto mirabili Viro ab egregijs eius diſcipulis didici, aggrediar, Deo auctore, deſcribere: vitæque eius initium, curſum, & finem, nimirum imperitus homo, non hiſtoriam texens, ſed quoddam quaſi breue commonitorium faciens, quibuſcumque tentabo litterarum apicibus exarare. Hoc autem vnum in primis lectorem meum noſſe deſidero, quia non multa per eum facta miracula in hac ego deſcriptiuncula colligam, ſed potius quod ad ædificationem omnimodis attinet, conuerſationis eius ordinem referre contendam. Beatus ſiquidem Vir in tantum ſe humilitatis tegmine à vento vanæ gloriæ cuſtodiuit, quod vndecumque humanis oculis videri mirabilis

po-

potuit, ſtudioſiſſima occultatione ſuppreſſit. Quæ tamen miracula etiamſi minime feciſſet, mirabilem vitam ducens, minori veneratione dignus non eſſet; Neque enim Præcurſori Domini feciſſe miracula legitur, quo maiorem nullum inter natos mulierum ſurrexiſſe, Veritas ipſa teſtatur. Nonnulli enim Deo ſe deferre exſtimant, ſi in extollendis Sanctorum virtutibus mendacium fingant. Hi nimirum ignorantes Deum noſtro non egere mendacio, relicta veritate, quæ ipſe eſt; falſitatis ei putant ſe placere poſſe commento. Quos bene Hieremias redarguit, dicens: Docuerunt linguas ſuas loqui mendacium, vt inique agerent, laborauerunt. Qui enim vltro oblatam ſimplicem veritatem referre facile poterant, in componendis, quæ neſciunt, caſſo labore deſudant: & quo ſe pro

Deo ſtare quaſi adiutores autumant, eo vt re vera falſi teſtes contra Deum pertinaciter pugnant; Apoſtolo Corinthijs atteſtante, qui ait: Si Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt prædicatio noſtra, inanis eſt Fides veſtra: deinde ſubiungit: Inuenimur falſi teſtes Dei, quoniam diximus teſtimonium aduerſus Deum, qui ſuſcitauit Chriſtum, quem non ſuſcitauerit. Sed quia neceſſitate ad ſcribendum coacti, velut commoti iſta præmiſimus, iam precibus eius, de quo loquimur, Deo opitulante, ad narrationis ordinem veniamus.

VITA
S. ROMVALDI
ABB. ET CONF.

Causa conuersionis S. Romualdi.

CAP. I.

ROMVALDVS igitur Rauennæ ciuitatis oriundus, ex illustrissima Ducum fuit stirpe progenitus. Qui cum iam adolescientiam peruenisset, cœ-

pit in peccato carnis procliuis existere, quo videlicet vitio illa ætas impugnare homines præsertim diuites, vehementius solet. Mente tamen Deo deuotus, frequenter se tentabat erigere, facturumque se magnum aliquid proponebat. Nam & si quando se ad studium vænationis accingeret, vbicumque per siluas amenum locum reperire poterat, mox se ad eremi desiderium eius animus accendebat, dicens intra se: O quam bene poterant Eremitæ in his nemorum recessibus habitare! quam congrue possent hic ab omni sæcularis strepitus perturbatione quiescere! Et ita mens eius cælitus inspirata, iam diuinabatur in amore, quod impleturus erat postmodum opere.

Huic erat pater, nomine Sergius, mundo vehementer intentus, & omnino sæcularibus negocijs

cijs implicatus. Qui dum aduersus quemdam propinquum suum exortis simultatibus pro possessione prati inimicitias exerceret, videns filium suum Romualdum in contentione mollescere, crimenque fratricidij medullitus formidare, minari cœpit exhæredem facere, si in eadem diutius sententia permaneret. Quid plura? Tandem vtręque inimicantium partes ex Vrbe ad litis materiam proruunt, arma corripiunt, bellum sociale committunt: & dum cominus hinc inde pugnatur, repente manu Sergij inimicus, & affinis occiditur. Romualdus autem licet nullum perempto vulnus inflixerit, quia tamen interfuit, pęnitentiam tanti reatus accepit, moxque ad Classense monasterium B. Apollinaris, more homicidarum diebus quadraginta permansurus in luctibus properauit.

Ipsa conuersio, & quia corpus B. Apollinaris sine dubio in Classensi monasterio iaceat.

CAP. II.

ILlic autem districta se pænitentia iugiter macerans, cępit cum quodam Conuerso quotidianum habere colloquium, à quo etiam iuxta mediocritatem sensus, bonæ exhortationis audiebat sæpe consilium. Quem cum Conuersus frequenter admoneret, sæcularem vitam omnino postponere, & ad sanctæ conuersationis ordinem festinare, sed ad hoc mentem eius humiliare nullatenus posset, aliquando inter cetera velut gratulabundus intulit, dicens: Si tibi, inquit, ego B. Apollinarem corporali specie, ita vt eum manifeste videre possis, ostendero, quid

à te præmij reportabo? Ad hæc Romualdus, firma, inquit, & inuiolabili me obligatione constringo, quia mox, vt beatum Martyrem videro, apud sæculum vlterius non manebo. Hortatur ergo Conuersus, vt ipsa nocte Romualdus dormire postponeret, & vna secum intra Ecclesiam in orationibus vigilaret. Cumque nocturno silentio longanimiter ambo in oratione persisterent, ecce circa gallicinium noctis B. Apollinaris, his duobus manifeste videntibus, exijt de sub altari, quod in medio Ecclesiæ ad honorem Beatæ Virginis Mariæ cernitur esse constructum. Visus est autem exire ab orientali parte, illinc videlicet, vbi marmor porphyreticum iacet. Confestim vero tantus splendor totam repleuit Ecclesiam, ac si Sol fulgoris sui radios intra ipsos parietes cohiberet. Tunc beatis-

ſimus Martyr ſacerdotalibus infulis mirabiliter exornatus, aureum in manu portans thuribulum, cuncta Eccleſiæ incenſauit altaria, & hoc facto, ſtatim vnde exierat, redijt, & mox omnis ille ſplendor eum proſequens, apparere ceſſauit.

Cœpit itaque Conuerſus Romualdo durus nimirum exactor vehementer inſiſtere, & vt impleret, quod vltro promiſerat, anxie poſtulare. Cumque Romualdus adhuc reſiſteret, & eamdem viſionem cernere denuo flagitaret, alia nocte ſimiliter in oratione perſiſtunt, & beatum Martyrem per omnia, ſicut prius, aſpiciunt. Vnde etiam poſtmodum ſi de corpore prædicti Martyris aliquando quæſtio oriretur, Romualdus penitus affirmabat in ipſa Eccleſia eſſe reconditum: & quamdiu Vir ſanctus vixit, hoc proferre teſti-

monium non cessauit.

Habebat quoque Romualdus consuetudinem ante præcipuum altare Ecclesiæ orationi frequenter imcumbere, ibique postquam fratres abscederent, multis Deum satagebat gemitibus exorare. Dumque hoc quadam die post visionem attentius faceret, tanto mox diuini amoris igne mentem illius Spiritus sanctus accendit, vt in fletum repente prorumperet, vberes lacrymarum riuos restringere non valeret, Monachorum se pedibus prostratus aduolueret, tradi sibi monachicum habitum inenarrabili desiderio flagitaret. Monachi vero dum Patris eius duritiam metuunt, conuersioni illius aditum pandere non præsumunt. Honestus autem, qui tunc Rauennæ Archiepiscopalem cathedram obtinebat, olim Classensis cœnobij Abbas extiterat. Hunc ergo

Romualdus impiger adijt, eique omne sui cordis desiderium patefecit. Qui alacer factus castæ concupiscentiæ exhortationis stimulos addidit, fratribusque vt eum suo collegio incunctanter ascisscerent, imperauit. Huius itaque patrocinio Cœnobitæ suffulti, Romualdum intrepida securitate suscipiunt, eique sanctæ conuersationis habitum tradunt. In eo igitur Monasterio triennium fere transegit.

Quomodo monachi correpti s. Romualdum de solario præcipitare voluerunt.

CAP. III.

SEd cum ibi cerneret nonnullos per lata gradientes remissius viuere, sibi autem arduam perfectionis semitam, quam mens dictabat, attripere non licere; quid

ſibi agendum eſſet, ſollicite in ſemetipſo cœpit inquirere, multiſque cogebatur cogitationum fluctibus æſtuare. Præſumebat autem leuiter conuerſantium vitam dure corripere, & ſæpe ad eorum confuſionem præcepta Regulæ in teſtimonium conuocare. Cumque in redarguendis eorum vitijs vehementer inſiſteret: illi autem iunioris, & nouitij verba pro nihilo deputarent, tandem hoc opprobrium non ferentes, dum propriam emandare vitam deſpiciunt, de corripientis morte tractare cœperunt. Solebat denique Romualdus per noctem ceteris fratribus maturius ſurgere, & ſi oratorij adhuc ianua clauſa eſſet intra ipſum dormitorium in orationibus excubare. Erat autem prædictum ædificium more ſolarij alte ædificatum. Hoc itaque inuenerunt filij Cain, diabolo di-

ctante, confilium, vt dum Romualdus ante alios solito more consurgeret, ipsi eum per solarij speculum, verso deorsum capite, in terram præcipitarent. Quæ res postquam Romualdo per conscium conspirationis innotuit, ille iam de cetero intra cordis cubiculum clauso oris ostio, orans Patrem suum, imminens periculum deuitauit. Hoc itaque modo dum sibi cauit præcipitium corporis, fratribus, ne in animarum mortem corruerent, barathrum clausit iniquitatis.

Quomodo S. Romualdus se ad Eremum contulit.

CAP. IV.

CVmque in eius animo perfectionis amor magis, ac magis in dies cresceret, nullamque

mens

mens eius requiem inueniret, audiuit, quia in Venetiarum partibus quidam ſpiritualis vir eſſet, Marinus nomine, qui eremiticam duceret vitam. Conſenſu itaque ab Abbate, & fratribus nimirum facillime impetrato, ad prædictum venerabilem virum nauigio diſcurrente peruenit, & ſub illius regimine degere humillima mentis deuotione inſtituit. Erat autem Marinus inter ceteras virtutes, vir ſimplicis animi, & ſinceriſſimæ admodum puritatis, nullo quidem magiſterio eremiticæ conuerſationis edoctus, ſed ad hanc ſolummodo bonæ voluntatis impulſu fuerat incitatus. Porro autem hunc viuendi morem habebat, vt per continuum anni circulum tribus in hebdomada ferijs mediam panis buccellam, & pugillum fabæ guſtaret: tribus vero vinum, & pulmentum diſcreta ſobrietate

pe-

perciperet. Psalterium quidem per dies singulos totum canebat. Sed nimirum rudis, & nullatenus ordine vitæ singularis instructus, sicut ipse postmodum B. Romualdus hilariter referebat, plerumq; de cella exiens, vna cum discipulo passim per latitudinem eremi psallendo spatiabatur, nunc sub ista arbore vicenos, nunc sub illa tricenos, vel quadragenos concinens psalmos. Romualdus autem quia sæculum idiota reliquerat, aperto Psalterio, vix suorum versuum notas syllabatim explicare valebat: & hæc oculorum in ima defixio intolerabilem sibi importunitatem accidiæ generabat. Marinus vero virgam in dextera gerens, Romualdo e diuerso sedenti sinistram capitis partem sæpissime verberabat. Post multa autem Romualdus graui admodum necessitate compulsus, humiliter ait:

Ma-

Magiſter, ſi placet, à dextro me deinceps timpore percute, quia iam læuæ auris auditum funditus perdo. Tunc ille tantam eius patientiam admiratus, indiſcretæ ſeueritatis temperat diſciplinam.

Qualiter Petrus Vrſeolus eſt primo Dux factus, & poſtmodum ſit conuerſus.

CAP. V.

EOdem vero tempore Petrus, cognomine Vrſeolus, Dalmatici Ducatus gubernabat habenas. Qui videlicet ad huius faſtigium dignitatis aſcendere iccirco meruerat, quia deceſſoris ſui, Vitalis ſcilicet Candiani, peremptoribus fautor extiterat. Cur autem ille à ſuis extinctus ſit, non ab re eſſe arbitror, ſi ſeruatæ compendio breuitatis exponam. In coniugium

gium namque Germanam Vgonis magni illius Marchionis accepe-rat, & æmulatione Leuiri ſuadente, multos ex Longobardiæ, & Tuſciarum partibus milites, profligatis pecuniarum ſtipendijs, acquirebat. Hoc autem Venetiarum incolæ non ferentes, clam iniere conſilinm, vt repentino impetu Ducis palatium armati violenter irrumperent, eumque cum omni domo ſua in ore gladij abſque vlla retractatione necarent. Huius denique Conuenticulæ coniuratione comperta, Vitalis dux, nocturnis, diurniſque vallatus excubijs, hoſtiles inſidias ad nihilum redigebat. Illis autem hæc, & illa tentantibus, ſed ad inceptæ factionis effectum attingere non valentibus, tandem viſum eſt, vt domum Petri, quæ Ducis palatio adiacebat contingua, prius incenderent: iſtoque modo & Ducem

caperent, & vniuersa eius domestica concremarent. Istius vero rei experiendę consensum à Petro, qui eorum consilij particeps fuerat, flagitantes, huius tandem mercedis fœdere pacti sunt, vt pro vna eius domo, quam igne consumerent, totam ditioni illius Venetiam subderent: & deleto illo, quem exosum habebant, Ducem hunc loco eius protinus subrogarent. Hoc igitur modo Petrus Dalmatici Regni adeptus est Principatum, qui postmodum ambitionis suæ iam voluptate potitus, respectu diuinæ gratiæ demum corde compunctus est.

Quidam autem venerabilis Abbas, Guarinus nomine, ex vlterioris Galliæ finibus orationis gratia per diuersas mundi regiones peregrinari solitus erat. Hic quoque ad Ducem veniens, ab eo protinus, vt sibi ad euadendum tanti

ti reatus periculum, consultum praeberet, exactus est. Accersitis igitur Marino, & Romualdo, hoc sibi communi iubetur sententia; vt sæculum simul cum ipso, quem per nefas inuaserat, Ducatu, relinqueret: & quia ad alienæ dominationis arcem iniuste proruperat, ipse se alienæ potestatis dominio subiugaret. Ille autem homo nimirum in potestate positus, quia conuersionem suam manifeste facere ausus non est, tutum putauit hoc vtendum esse consilio. Imminente igitur festiuitate sancti cuiusdam Martyris, ex cuius vocabulo Basilicam in propria possessione ad huc priuatus habuerat, illic pridie Vxorem suam præmisit, ipse quasi mox secuturus; hoc ei præcipiens, vt & ornatum Ecclesiæ accuratissimum prouideret, & secum venientibus sumptuosas epularum delicias in

cra-

craſtinum præpararet. Ipſe autem poſt coniugem remanens, his de ſuis theſauris, quæ ſibi videbantur, ablatis, cum quodam ſuo familiari, Ioanne ſcilicet Grandenico, qui præfatæ coniurationis conſcius fuerat, & cum tribus illis beatis Viris quos præpoſuimus, nauem aſcendit, deinde in Galliam ad Monaſterium Abbatis Guarini magnus conuerſus aufugit. Petro igitur, & Ioanne monachis in S. Michaelis cœnobio factis; Marinus, & Romualdus non longe à Monaſterio degentes, ad ſingularem vitam, cui aſſueti fuerant, reuertuntur. Quibus etiam ipſi iam dicti fratres, peracto vix annuo ſpatio, ad perferendam eiuſdem ſolitudinis diſtrictionem aggregati ſunt.

Qua-

Qualiter s. Romualdus vno anno de pugillo ciceris per diem, & tribus annis de ſua agricultura vixit.

CAP. VI.

INterea Romualdus, accenſo mentis deſiderio, cœpit de virtutibus in virtutes mirabiliter creſcere, & reliquos fratres ſanctæ conuerſationis greſſibus longius anteire: vt, iam quidquid inter fratres ſiue de ſpiritualibus, ſiue etiam de corporalibus ipſe decerneret, cunctis volentibus, eius omnino ſententia præualeret. Ipſe quoque Marinus gaudebat Romualdo eſſe deuotus, cui nuper fuerat ipſe prælatus. Per continuum quippe annum Romualdus nihil aliud in cibum habuit, niſi tantum per ſingulos dies ex vno pu-

pugillo elixi ciceris vixit. Tribus vero annis ipse, & Ioannes Grandenicus sarculis terram frangentes, & triticum seminantes, ex manuum suarum labore vixerunt. Qui nimirum dum agriculturam exercebant, pondus ieiunij duplicabant.

De diuersa pugna diaboli, quam substinuit.

CAP. VII.

IMpugnabat tamen diabolus Romualdum multis, & varijs tentationum immissionibus, maxime initio conuersionis, mentemque eius per multa vitiorum incentiua raptabat, modo illi in memoriam reuocans quæ, & quanta, vt puta vir strenuus, in sæculo acquirere potuit; modo quæ ingratis propinquis nec dum post se concupi-

pi-

piſcibiliter hæreditanda reliquit; modo parua nimis, & nullius meriti eſſe, quæ faceret, accuſabat; modo tanti laboris horrorem incutiens, longæ vitæ ſpatium promittebat. O quam ſæpe cellulam eius percutiens, eum cum adhuc vix obdormiſceret, excitauit, & quaſi iam iam imminente crepuſculo, per totam noctem vigilando deduxit! Per continuum ferme quinquennium, ſuper pedes eius, & crura diabolus nocturno tempore iacuit: & ne huc, illucque ſe facile verteret, typo phantaſtici ponderis aggrauauit. Quis explicare valeat, quot frementes vitiorum beſtias pertulit? Quam ſæpe præſentes iniquos ſpiritus duriſſimis increpationibus effugauit? Vnde etiam ſi fratrum aliquis ſilentij tempore cellam eius quauis neceſſitate compulſus adiret, ſtatim miles Chriſti paratus ad prælium

lium, ſolito more, ipſum eſſe existimans diabolum, claris vocibus increpabat, dicens: Quo tendis modo turpiſſime? quid tibi in eremo de cælo deiecte? Recede canis immunde, euaneſce coluber veternoſe. His igitur, & huiuſmodi verbis declarabat ſe cum malignis ſpiritibus in acie ſemper aſſiſtere, & Fidei ſe armis accinctum, prouocantibus hoſtibus in campum protinus obuiare.

Vnum genus vitæ S. Romualdi: & de pænitentia Petri Ducis, & prophetia eius.

CAP. VIII.

CONtigit autem, vt aliquando librum de vita Patrum legens, in illum locum incideret, vbi continetur, quod quidam fratres

per continuam hebdomadam ſingulariter ieiunantes, ſabbatorum die pariter conuenirent; ipſoque & Dominico die iunij rigorem interponerent, & remiſſius victitarent. Quem viuendi ordinem ſtatim Romualdus arripuit, & in eo quindecim fere annis, vel eo amplius continua auſteritate permanſit. Petrus autem Dux, quia multis educari delicijs ſolitus fuerat, iam iam ſub tam diſtricti ieiunij pondere ſuccumbebat. Vnde ſe ad pedes B. Romualdi humiliter ſtrauit. Iuſſus vero vt ſurgeret, neceſſitatem ſuam cum verecundia coactus aperuit. Pater, inquit, quia maguum corpus habeo, pro peccatis meis ex hac paximatij medietate ſuſtentare me non poſſum. Romualdus igitur fragilitati pie compatiens, conſuetæ menſuræ quadram paximatij ſuperaddidit, & ſic labenti iam

fra-

fratri; ne omnino deficeret, misericordiæ manum tetendit, & ad peragendum bene viuendi iter, quod cœperat, confirmauit. Hunc filius eius sibi æquiuocus, vir valde secundum sæculum prudens, aliquando visitauit. Cui Pater nescio vtrum prophetiæ spiritu, seu reuelatione aliqua, quæcumque sibi essent euentura prædixit. Noui, inquit, fili mi, proculdubio, quia Ducem te constituent, & prosperaberis. Tu tantummodo satage, vt & Ecclesijs Christi sua iura conserues, & erga subditos alicuius amore, vel odio à iustitia non declines.

Aliud viuendi genus S. Romualdi.

CAP. IX.

POst hæc autem Romualdus iterum legens, quia sanctus Siluester

uester Vrbis Romæ Episcopus sabbatorum diem ieiunandum esse, vt reuera sancti Paschatis vigilias instituerit, mox remissionem sabbati in quinctam feriam commutauit, & sic infirmorum imbecillitati consulens, longum ieiunium discretione habita facilius reddidit. hanc nimirum viuendi regulam cunctis sectatoribus singularis vitæ præfigens, vt tunc se vnusquisque eremiticæ vitæ ieiunium tenere cognoscat, si per hebdomadam triduanas, & biduanas ieiunando, quincta feria, & Dominicis diebus olera, vel quodcumque liquamen cum gratiarum actione percipiat, exceptis videlicet duabus anni Quadragesimis, in quibus non solum ipse, sed & plerique sui discipuli totius hebdomadæ soliti erant continuare ieiunium. Et certe satis congruum erat, vt qui Deum in choro lauda-

re

re ſemper ſtudebat, & tympano, præcipuas modulationis armonicæ conſonantias, diapaſon videlicet, & diapente, atque diateſſeron iugiter in aures incircunſcripti luminis perſonaret. Ieiunare autem omnino, hoc eſt, diem abſque vllo cibo tranſigere, licet ipſe ſæpiſſime fecerit, alijs omnimodo prohibebat. Dicebat enim ad perfectionem tendenti hoc ad ſumme congruere, vt quotidie comedat, & ſemper eſuriat, quatenus hoc caro per conſuetudinem leuiget, quod graue nouitijs initio conuerſionis apparet. Paruipendebat autem ſi quis ad tempus magnum quid inciperet, ſi non etiam in eo longanimiter perſeueraret.

Vigilias vero temperate, & cum magna diſcretione faciendas maxime ſuadebat, ne cui fortaſſe contingeret, vt ſopori, peractis

nocturnis officijs, consentiret. Sane huiusmodi somnum Vir sanctus in tantum habebat exosum, vt si quis eis confiteretur, post duodecim psalmorum vigilias, vel maximè circa diluculum obdormisse, nequaquam posset eo die cum eius licentia sacra *Missarum* sollemnia celebrare. Dicebat etiam melius esse si possibile sit, vnum psalmum ex corde, & cum compunctione cantare: quam centum cum mentis fabulatione percurrere. Cui autem hæc gratia perfecte data non esset, hortabatur tamen, nequaquam desperare, nequaquam vel ab ipsa corporali exercitatione tepescere, donec ipse, qui voluntatem dedit, tribuat etiam aliquando facultatem. Tantummodo orationis incensum mentis intentio in Deum semel fixa custodiat, quod exterius veniens cogitationum aura perturbat.

bat. Vbi enim eſt intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens non eſt nimium formidanda.

De Comite, qui vaccam rapuit; & eam comedendo, necatus eſt.

CAP. X.

QVodam vero tempore, dum adhuc in Galliæ finibus moraretur, familiarem ſibi quemdam habebat agricolam, qui ſibi & vtenſilia, quibus in cella opus eſt, aliquando faciebat, & ſi quid ei opportunum eſſet, ditior charitate, quam rebus, de ſuæ paupertatis inopia hilariter miniſtrabat. Huius vaccam Comes quidam ſuperbus, & tumidus, miſſis paraſitis, impetu barbarico rapuit, eiuſque carnes præparari ſibi ad pran-

dium cum magna gulæ auiditate præcepit. Ecce autem rusticus cellam Romualdi festinus aggreditur, iacturæ suæ casum clamosis vlulatibus vociferatur, spem suam, & suæ domus ablatam esse conqueritur. Sanctus itaque Romualdus ad eumdem Comitem concito gradu nuncium dirigit, & vt pauperi animal suum reddat, humillima supplicatione deposcit. Cuius preces lubricus Comes proteruo spiritu respuit, & quem saporem crassæ vaccæ lumbi potuissent habere, quia ipso die esset gustaturus, asseruit. Adueniente autem hora prandij, apposita mensa, vaccæ carnes allatæ sunt: & diuinæ vltionis iam imminente sententia, in ipso edendi initio Comes frustum bouini renis abscindens, sibi in os misit. Quod repente in illius gutture tam immobiliter hæsit, vt

nec ad interiora descendere, nec foras eijci, vllis conatibus potuisset. Sicque inter suorum manus, intercluso spiraminis aditu, terribili morte necatus est: & vnde, contra Dei seruum concupiscentiam carnis explere ad saturitatem voluit, inde iusto Dei iudicio carnalem vitam adhuc ieiunus amisit.

De Olibano conuersionem premittente.

CAP. XI.

ALius quidam Comes, Olibanus nomine, in eisdem Galliarum partibus erat, sub cuius iure Monasterium quoque prædicti Guarini Abbatis fuerat positum. Qui sublimi quidem culmine, terrenæ potestatis erectus, sed

multis erat peccatorum molibus aggrauatus. Hic aliquando Romualdum gratia visitationis adijt, & ceteris extra cellulam manentibus, solus cum solo gestorum suorum seriem narrare quasi per confessionem cœpit. Cui Vir venerabilis, his, quæ ab eo referebantur, auditis, respondit, aliter eum saluari minime posse, nisi mundum relinquens, ad Monasterium conuolaret. Comes autem mox mente turbatus, ait: quia videlicet sui spirituales viri, qui eius acta cognoscerent, nequaquam ita sentirent, neque tam intolerabilem rem sibi aliquando suaderent. Ascitis itaque Episcopis, & Abbatibus, qui secum venerant, cœpit in commune perquirere, si ita res sicut Dei seruus testabatur, se haberet. Illi autem B. Romualdi sententiam omnes

vna voce confirmant, se autem id Comiti eatenus non dixisse, terrore constrictos excusant. Tunc Comes, semotis omnibus, hoc cum B. Romualdo secreto valde consilio pepigit, vt ad Casinum montem sub prætextu orationis pergeret, & in Monasterio S. Benedicti diuino se seruitio irreuocabiliter manciparet.

De Sergio ad sæculum reuerti volente.

CAP. XII.

INterea Sergius Pater Romualdi monachus efficitur, sed aliquanto post suadente diabolo factæ conuersionis pænitens, in Ægyptum redire conatur. Quod protinus Monachi, cœnobij videlicet sancti Seueri, quod non lon-

gius ab Vrbe Rauennæ eſt poſitum, vbi corpore, non corde, ut Sergius habitabat, B. Romualdo indicare per nuncium studuerunt. Hac ille ſiniſtra relatione perculſus, neceſſarium eſſe decreuit, vt Guarinus Abbas, & Ioannes Grandenicus vna cum Comite ad eius conuerſationem pergerent, ipſe vero pereunti Patri quantocyus ſubueniret. Petrus autem Dux extremum iam diem feliciter clauſerat. His itaque duobus Comitem in eorum fide commiſit, vtrique quidem, ſed Ioanni præcipue, qui ei ſubditus erat, per obedientiam ſpecialiter mandans, vt etiam ſi Guarinus abſcederet, ipſe ſe numquam à Comite ſepararet.

De prudentia S. Romualdi, & labore itineris, & disciplina in Patrem.

CAP. XIII.

AVdientes autem illius Regionis incolæ, quia Romualdus abire disponeret, nimio mærore turbati sunt. Et tractantes intra se qualiter ab hac illum intentione reprimerent, hoc illis tandem potissimum visum est, vt eum missis interfectoribus, impia pietate perimerent, quatenus quia eum non poterant retinere viuentem, haberent pro patrocinio terræ, vel cadauer exanime. His vero cognitis Romualdus caput suum vndique decaluauit, & huius rei executoribus cellulæ eius iam appropinquantibus, primo fere dilu-

culo comedere quaſi per auiditatem cœpit: Illi autem hoc videntes, dementiam credidere, & arbitrantes mentem læſam eſſe, corpus lædere dedignati ſunt. Sic videlicet, ſic prudens ſpiritualis Dauid inſania ſtultam carnaliter ſapientium ſuperauit aſtutiam. Nam & volentes peccare cohibuit, & ad meritorum ſuorum cumulum ſine mortis formidine mortis periculum declinauit. Deinde iam libera vti facultate permiſſus, non equo fultus, non vehiculo deportatus, ſed ſolum in manu ferens baculum, nudis plantis ex intimis Galliarum finibus Rauennam vſque peruenit, ibique patrem ad ſæculum reuerti volentem reperiens, in ligno pedes eius fortiter ſtrinxit, grauibus eum vinculis alligauit, verberibus duris afflixit, & tandiu corpus eius pia,

ſeue-

ſeueritate perdomuit, donec eius mentem ad ſalutis ſtatum, Deo medente, reduxit.

Quomodo Sergius vidit Spiritum Sanctum.

CAP. XIV.

SErgius igitur tandem ſanæ mentis recepto conſilio, quidquid prius retrograda voluntate deliquit, multipliciter, poſtmodum rectis ſanctæ conuerſationis greſſibus emendauit. Habebat denique inter cetera conſuetudinem ante quamdam Saluatoris imaginem frequenter aſſiſtere, ibique peculiarius orans, vberibus lacrymis, & multa ſe cordis contritione mactare. Quadam igitur die, dum ibi attentius in oratione perſiſteret (noua res, & noſtris tem-

poribus inaudita) repente sibi, nescio qua specie, Spiritus sanctus apparuit. Qui protinus à Sergio quis esset interrogatus, manifeste, quia ipse esset Spiritus sanctus, asseruit, & subito quasi pertransiens, ab oculis se aspicientis euasit. Statim ille in extasim raptus, atque eius, quem viderat, igne succensus cœpit per claustrum Monasterij post eum velociter currere, fratresque qui illic aderant, magno feruoris impetu, quo Spiritus sanctus abisset, interrogare. Illis autem, insaniam eum cecidisse, putantibus, atque illum dure corripientibus, asserebat Sergius se Spiritum sanctum absque vlla dubietate vidisse, & ante suum conspectum visibiliter pertransisse. Qui statim languore correptus, lecto decubuit, & intra paucos dies felici consummatione finiuit. Hinc

ſane probatur, quod diuina voce ad Moyſen dicitur: Non enim videbit me homo, & viuet. Hinc Daniel cum non Deum, ſed viſionem Dei ſe conſpexiſſe diceret, addidit: Elangui, & ægrotaui per dies plurimos. Recte igitur Sergius poſtquam æternam vitam, quæ Deus eſt, cernere meruit, à temporali mox vita defecit.

De crure Ioannis propter inobedientiam fracto.

CAP. XV.

OLibanus autem Comes ſua relinquens filio, cum multa diuitiarum copia, quindecim ſcilicet onuſtis theſauro ſagmarijs, comitantibus eum Guarino & Ioanne, ipſo quoque Marino, ad B. Benedicti ſe Monaſterium contu-

lit, & vale dicens his, qui secum venerant, nil tale de eo vsque tunc suspicantes, multis gemitibus, & amaris se fletibus affligentes, ad propria remeare coegit; Marinus autem paulo post Apuliam versus abijt, ibique postmodum in solitudine habitans, ab Agarenis est latrunculis interfectus. Breui post tempore Guarinus, orationis causa discurrere solitus, Ioannes vero fratris exemplo, ad idem religionis officium prouocatus, Hierosolymam commeare pari consilio decreuerunt. Hoc igitur Olibanus cognito, tristis, & flens, obsecrare deuotissime cœpit, ne se violata fide desererent, sed sicut B. Romualdus præceperat, in Dei illum seruitio custodirent; addens etiam: Memento tu saltem, Ioannes, quia Magister tuus in tua me propensius fide commisit, &

titulum tibi inobedientiæ, si discedis, opposuit. Illi autem obstinata intentione in proposito persistentes, relicto tandem Olibano, peregrinationis iter arripiunt. Cumque descendentes de monte iam in campestria declinassent, figentes se loco, necessarium aliquid inter se tractare cœperunt. Et inter agendum, subito Guarini equus furioso rotatus impetu in aliam partem inuito sessore diuertit, & Ioannis tibiam ferrato calce percutiens, fregit. Qui illico ad terram nimio dolore prostratus, iam sero memor Magistri præcepta ad mentem reuocat, & se perfidum, se inobedientiæ reum verbis publicæ confessionis accusat. In fracto namque crure didicit, quia fidem frangere peccatum fuit. Et quia ipse rationis capax Magistro inobediens extitit, ad in-

columitatis suæ custodiam irrationale animal sessori obedire nesciuit. Deinde illuc, vnde venire cœperat, rediens, cellam sibi ædificari prope Monasterium petijt, ibique per triginta fere annos, quamdiu vixit, in sancta conuersatione permansit. Multa in eo charitas, mira humilitas, abstinentia vero districta nimis, & cauta; ita vt nec infra claustrum Monasterij quisquam sciret, Vir sanctus qualiter ieiunaret. Inter reliqua autem virtutum dona ita exosum habebat detractionis vitium, quatenus mox vt quis ad detrahendum os aperiret, velut sagitta vigore lapidis repercussa, in dirigentem protinus redundaret, ita ab eo illius obtrectatio reprimeretur. Post eius vero obitum nonnulla per eum miracula diuinitus facta sunt.

De

De S. Romualdo à dæmonibus percusso.

CAP. XVI.

ROmualdus autem post Patris correptionem, in paludem Classis cellulam figens, in loco, qui pons Petri dicitur, habitauit. Postmodum vero non corporis ægritudinem metuens, non fœtoris nauseam pethorrescens, sed ne et imbecillitatis occasione quantumlibet se ab abstinentiæ rigore remitteret, ad Classis itidem prædium, vbi est Ecclesia B. Martini, quæ dicitur in Silua, migrauit. Ibi vero quadam die dum Completorium caneret, quia antiquum illic cœmeterium fuerat, vt sæpe fit, subito illi ex huiusmodi recogitatio incidit, moxque eius animum

magnus phantasticæ illusionis horror inuasit. Cumque hoc crebrius in mente reuolueret, ecce maligni spiritus repentino impetu cellam eius ingressi, protinus illum in terram sternunt, immani eum cæde conficiunt, & exhaustis longo ieiunio membris, dirissimos ictus illidunt. Tandem Romualdus inter ipsa percussionum verbera, respectu diuinæ gratiæ visitatus, in hanc vocem erupit: Chare Iesu, dilecte Iesu, quare me dereliquisti? Numquid omnino me inimicorum manibus tradidisti? Ad hæc omnes iniqui spiritus diuina virtute fugati sunt. Et continuo tanta diuini amoris compunctio Romualdi pectus accendit, vt totum cor eius in lacrymas quasi cera liquesceret, & de tot allisionibus sauciati corporis nil sentiret. Mox sanus, & validus de terra surre-

xit, & licet impediente adhuc sanguine, ad eumdem psalmi versum, quem reliquerat, rediit. In ingressu quippe dæmonum fenestra cellulæ in frontem illius impegit, in qua manifesta postmodum cicatrix occalluit, quæ euidens vulneris indicium, quamdiu Vir sanctus vixit, ostendit.

De iniquis spiritibus, qui sibi velut diræ volucres apparebant.

CAP. XVII.

IAm igitur miles Christi assueto bello robustior, studebat quotidie ad maiora proficere, de viribus in vires crescere, & semper semetipso fortior, nullas iam poterat eneruati hostis insidias formidare. Sæpe enim sibi in cella residenti velut teterrimi corui, vel vul-

vultures, iniqui ſpiritus videbantur aſſiſtere, & quaſi ad cuſtoditum animalis cadauer, quia non audebant accedere, cogebantur eminus aſpectare. Sæpe ſe in figuris Æthiopum, ſæpe ſe per diuerſorum animalium ſpecies oſtendebant. Quibus clarus Chriſti triumphator inſultabat, dicens: Ecce paratus ſum, venite; & ſi qua in vobis eſt virtus, oſtendite. Numquid iam omnino deficitis? numquid iam victi eſtis, & aliquas contra Dei ſeruulum certandi machinas non habetis? His denique & huiuſmodi verbis confundens iniquos ſpiritus, confeſtim eos, velut miſſis totidem iaculis, effugabat. Videns ergo diabolus, quia per ſemetipſum contra Dei famulum præualere non poſſet, ad callida argumenta conuerſus quocumque Vir ſanctus ibat, diſcipulo-

lorum eius animos aduersus eum in malitiam excitabat; vt quia retentari eum ab accenso sui feruoris impetu impossibile fuerat, saltem ab alienæ salutis cura compesceret: & quia ipse ab hoste superari minime posset, vel ex aliis victoriam non negaret.

De monachis S. Romualdum verberantibus, & diuina ira percussis.

CAP. XVIII.

ALiquando namque ad locum, qui Balneum dicitur, qui videlicet in Saxenati constitutus est territorio, transijt: vbi etiam non pauco tempore commorans, Monasterium ad B. Archangeli Michaelis honorem construxit, à quo non longe cellam in ea habitaturus

turus intrauit. Illuc autem Hugo Marchio ſeptem ſibi pro neceſſitate miſit numiſmatum libras: quas ille, vt bene prodigus misericorditer diſpenſaret, accepit. Audito itaque quod monaſterium Palatioli fuiſſet igne comſumptum, ſexaginta ſolidos de prædicta pecunia fratribus in adiutorinm direxit, reliqua autem, vt in ſimile opus expenderet reſeruauit. Cognito hoc Monachi S. Michiaélis, beluino contra eum furore commoti ſunt, tum quia prauis eorum moribus contrarius iam in multis extiterat, tum quia quæ illi deferebantur, non eis omnia, ſed quædam alijs impendebat. Facta igitur conſpiratione, vnanimiter cellam eius cum ſudibus, & phalangis irrumpunt, verberibus eum multis afficiunt, & direptis omnibus turpiter dehoneſtatum de ſuibus

bus suis expellunt. Cum itaque ille eliminatus abiret, & nimia tristitiæ vis in mentis eius iam interiora descenderet, hoc apud semetipsum deliberat, vt iam de cetero sua contentus, alienæ salutis curam omnino postponat. Post quam videlicet cogitationem tantus animum eius terror inuasit, vt si in eo, quod mente conceperat, obstinate persisteret, periturum se, damnandumque diuino Iudicio nullatenus dubitaret. Monachi autem compotes diu desideratæ vltionis effecti, & quasi proiecto graui onere leuigati, hoc, quod in Dei famulum egerant, multis inter se laudibus efferunt, & in immoderatum ludum, atque cachinnum se, lætitia lenocinante, resoluunt: deinde, etiam vt tanti gaudij solẽnitatem quodammodo iucundissimam faciant, sumptuosas

ſas deliciarum copias ſibi ad conuiuium parant. Erat vero tunc hiems, quæ non ſolum viciſſitudini temporum, ſed frigidis quoque eorum mentibus aptiſſime congruebat. Vnus autem ex eis, qui in beatiſſimum Chriſti famulum ſæuior fuerat, mel acquirere, vnde mulſum epulantibus faceret, ſatagebat. Cumque Sapin fluuium hoc ſtudio tranſmearet, offendentibus in plancas pedibus, ſubito de ponte deijcitur, & fluuiali voragine funditus abſorbente raptatus, extinguitur. Iuſto videlicet Dei iudicio, vt turbida illum aqua ſatiaret ad mortem; quia in eo, quod flere debuerat, mellis dulcedinem ad vitæ concupierat voluptatem. Nocte vero dum omnes ex more quieſcerent, deſcendente crebra niuium multitudine, repente tota communis ædificij ſuper eos fabrica

ca corruit, & alteri caput, alij brachia, alij crura, vel quælibet alia membra contriuit. Vni etiam eorum oculus euulsus est, & merito diuisionem corporeæ lucis pertulit, qui diuisus à proximo, etiam si alterum haberet, geminæ charitatis vnum lumen amisit.

De Iussione sancti Apollinaris ad S. Romualdum.

CAP. XIX.

ALiquando autem Vir sanctus non longe mansit à Catria. Cumque ibi aliquandiu moraretur, manifeste sibi B. Apollinaris apparuit, & quatenus ad suum Monasterium pergeret, ibique potius habitaret, ex magna auctoritate præcepit. Quod Vir sanctus nequaquam negligendum ducens,

locum, in quo morabatur, sine cunctatione deseruit, & quo missus fuerat, impiger festinauit.

De habitatione eius in Origario.

CAP. XX.

INclusus est etiam quodam tempore Vir venerabilis in palude Commaclensi, quæ dicitur Origarium: vnde postmodum præ nimio palustris cœni fœtore, & corrupto aere, ita totus tumefactus, & depilatus exijt, vt nequaquam eadem, quæ inclusa fuerat, species videretur. Nam & caro eius tota eatenus erat viridis, vt vix stellioni discolor appareret.

De cella incensa, & per orationem extincta.

CAP. XXI.

ALio quoque tempore in Insula, quæ Pereum dicitur, habitauit: quæ videlicet Insula à Rauenna Vrbe duodecim fere millibus distat. Ibi vero dum in cella cum quodam venerabili viro, suo nimirum discipulo, Guilielmo nomine, moraretur, angusti parietes habitaculi repente flamma corripuit, deinde ad alta conscendens, dominari per tecta liberis iam viribus cępit. Protinus Vir sanctus ad solitæ defensionis argumenta confugiens, non quæ ibi erant reposita foras extrahere, non, vt mos est, tecti scindulas dissipare, non aquarum abundantiam spar-

ſpargere, non vllis impulſus eſt ad extinguendos ignes niſibus anhelare, ſed ſolummodo orationem ſudit, & confeſtim ſtridentes ignium globos diuina virtus extinxit.

De Rege hoſpite S. Romualdi, & quia Abbatiam ſuſcepit.

CAP. XXII.

EOdem vero tempore iunior Otto Imperator Claſſenſem Abbatiam ordinare deſiderans, optionem fratribus dedit, vt quem ipſi vellent, indubitanter eligerent. At illi continuo vnanimiter expetunt Romualdum. Imperator aut diffidens beatum Virum ad Regiam aulam euocari poſſe, per nuncium, ire ad eum per ſemetipſum voluit. & ad cellam

eius.

eius, Sole iam occidente, peruenit. Cui Romualdus, quia magnum hoſpitem in parua domo ſuſceperat, lectulum ſuum ad quieſcendum dare dignatus eſt. Coopertorium tamen Rex noluit, quia aſperrimum iudicauit. Mane autem facto, Rex eum ſecum ad Palatium duxit, tandemque ſibi inſtare, vt Abbatiam ſuſciperet, multis precibus cępit. Qui cum reluctaretur, & Regiæ petitioni aſſenſum penitus denegaret, Rex autem, e contrario excommunicationem, & anathema ab omnibus Epiſcopis, Archiepiſcopis, & toto ſynodali Concilio minaretur, tandem imminente neceſſitate ſuccubuit, & animarum regimen coactus accepit. Referebat tunc hoc ſibi nequaquam videri nouum ſed ante quinquennium ſibi fuiſſe diuinitus reuelatum. Regebat ita-

itaque Monachos ſub diſtricta Regulæ diſciplina, neque alicui ab ea declinare impune licebat, non denique nobilis, non litteris eruditus, per actus illicitos in dextram, leuamque partem deflectere, vel à rectæ conuerſationis audebat rectitudine deuiare: Vir denique ſanctus cordis oculos in cælum figens, vt Deo in omnibus obtemperaret, non timebat hominibus diſplicere. Hoc autem fratres conſiderantes ſemetipſos prius accuſant, quia hunc ſibi præeſſe popoſcerant: deinde multis cum detractionum ſuſurrationibus lacerant, & duris ſcandalorum aculeis vexant.

De Abbatia dimissa: & pace inter Regem, & Tiburtes facta.

CAP. XXIII.

ROmualdus itaqne videns & suam perfectionem aliquatenus minni, & illorum mores procliuius in deteriora conuerti, Regem impiger adijt, & eo non leuiter reluctante, vna cum Archiepiscopo Rauennate, in vtriusque conspectu virgam proiecit, & Monasterium dimisit. Porro autem Rex Tiburtinam tunc ciuitatem obsidebat. Ciues enim inclytum eius Ducem, Mazolinum nomine, interfecerant, ipsum quoque Regem correptis armis à suis mœnibus exturbarant. Vnde non dubium est B. Romualdum illuc ex diuina prouidentia missum, qui im-

imminens tot animarum periculum sequestra pace deleuit. Hoc etenim inter eos pactus est, vt Tiburtes ad honorem Regis murorum partem diruerent, obsides darent. Ducis vero interfectorem ad eius matrem catenatum dirigerent. Quæ sancti Viri fusis ad Deum precibus, mitigata, crudeliter offensa, & crimen indulsit; & incolumem ad propria redire permisit.

De sancto Venerio.

CAP. XXIV.

FEcit quoque venerabilis Vir apud Tibur alium boni operis fructum, quem silentio prætereundum esse non arbitror. Quidam namque beatus Vir, Venerius nomine, habitare primitus in Monaste-

ſterio cępit cum tanta humilitate, & ſimplicitate, vt omnes illum fratres ſubſannando deſpicerent, & delirum eum, atque dementem eſſe putarent. Alij namque illum ſæpe colaphizare, alij ſordida qua lebetes lauabantur, aqua perfundere, alij diuerſis illum ſolebant conuiciorum iurgijs lacerare. Cumque ille ſe perpenderet inter tot aduerſa tranquillum ſuæ mentis ſtatum ſeruare non poſſe, conſortium deſerens, in ſolitudinem fugiens properauit. Vbi per ſex annos abſque vino, omnique pulmento ſub nimiæ diſtrictionis ariditate permanſit. Hunc itaque Romualdus, audita eius fama, viſitare curauit. Quem interrogans, ſub cuius regimine degeret, cuiuſue arbitrio ſuæ conuerſationis obedientiam exhiberet; reſpondit, ſe alieno ſolutum

im-

in possessione sui Monasterij habitare, ascendit in quoddam saxum nullis hominum vestigijs peruium, & ab humana penitus conuersatione remotum, ibique per quatuor annos omni humano solatio destitutus, singulariter habitans, exceptis tribus buccellis, quas de Monasterio secum detulerat, non panem comedit, non vinum bibit, non coctum aliquid omnino gustauit, sed solis arborum pomis, & herbarum radicibus vixit. Erat autem in eodem saxo quædam concauitas, vbi colligebatur aqua in hieme, ex qua Vir sanctus tota bibebat æstate. Tandem vero cognito, quod ibi seruus Dei moraretur, cœperunt ad eum multi confluere, ciborum alimenta deferre, & quæque sibi quasi necessaria ministrare. Quorum ille nullius indigens, cuncta pastori-

De Tamo, & Religione Regis Ottonis,

CAP. XXV.

APud prædictam quoque Ciuitatem conuertit beatissimus vir (Romualdus) Tammum quemdam Teutonicum, qui sicut dicitur, in tantum Regi familiaris, & charus extiterat, vt vtriusque vestes vtrumque contegerent, & amborum manus vna paropsis communi sæpe conuiuio sociaret. Crescentius namque Senator Romanus indignationem Regis incurrens, in montem, qui dicitur sancti Angeli, confugium petijt, & quia munitio inexpugnabilis est. obsidente Rege, ad defendendum se fiducialiter præparauit. Cui Tammus ex præcepto Regis iusiu-

randum ſecuritatis præſtitit, & ita ille deceptus, adnitente Papa, qui ſibi inimicus erat, quaſi reus maieſtatis capitalem ſententiam ſubijt. Cuius vxorem poſtea Imperator in concubinam accepit. Quia igitur Tamnus & fraudis conſcius & periurio tenebatur obnoxius, iccirco à beato Romualdo iuſſus eſt relinquere ſæculum. Qui mox à Rege licentiam expetens, non modo facilem reperit, ſed nimium etiam alacrem fecit. Erat enim prædictus Imperator monaſtico ordini valde beneuolus, & nimia circa Dei famulos affectione deuotus.

Ipſe autem Rex ex eodem crimine beato Viro confeſſus, pænitentiæ cauſa nudis pedibus de Romana Vrbe progrediens, ſic vſque in Garganum montem ad S. Michaelis perrexit Eccleſiam. Per

to-

totam etiam Quadragesimam in
Classensi Monasterio B. Apollinaris, paucis sibi adhærentibus, mansit. Vbi ieiunio, & psalmodiæ, prout valebat, intentus, cilicio ad carnem indutus, aurata desuper purpura tegebatur. Lecto etiam fulgentibus pallijs strato, ipse in storea de papirijs confecta tenera delicati corporis membra terebat. Promisit itaque B. Romualdo, quod Imperium relinquens, monachicum susciperet habitum: & cui innumeri mortales erant obnoxij, iam ipse pauperculo subiectus, cœpit esse debitor sui.

Quod S. Romualdus apud Casinum ægrotauit deinde ad Pereum venit.

CAP. XXVI.

ROmualdus igitur cum eo, quem prædiximus, Tammo, & cum Bonifacio viro clarissimo, quem nunc felicissimum martyrem, se habere Russiana gloriatur Ecclesia, & cum alijs conuersis Teutonibus, à Tiburis oppido ad Monasterium S. Benedicti, quod in Casino constitutum est monte, deuenit. Ibi nempe grauiter infirmatus est, sed cito ex diuina misericordia conualuit. Habebat autem equum satis egregium, quem sibi Busclaui Sclauonici Regis filius dederat, factus ab eo monachus. Hunc Vir sanctus humilita-

tis studio permutauit, & lucroso concambio asinum laudabilis negociator accepit. Nimio quippe Redemptoris nostri desiderio, qui asellæ tergo consederat, Vir venerabilis hoc ipsum animal libentius equitabat. Cum his igitur omnibus superius nominatis Romualdus ad Pereum, vbi dudum habitauerat, redijt, ibique denique his, & alijs multis fratribus aggregatis, & per cellas singulas constitutis, tanto feruore eremiticæ conuersationis rigorem, & in se, & in alijs tenuit; vt illorum vita omnibus, ad quos fama eorumdem peruenire poterat, mirabilis haberetur. Quis enim non obstupesceret? Quis non immutationem diuinæ dexteræ prædicaret, cum vidisset prius homines sericis, immo deauratis vestibus indutos, crebris obsequentium cu-

cuneis constipatos, omnium deliciarum affluentijs assuetos, nunc eos cerneret vno birro contentos, inclusos, discalceatos, incultos, & tanta abstinentiæ ariditate contritos? Faciebant autem omnes opera manuum, alij scilicet coclearia, alij nebant, alij retia nectebant, alij cilicia.

De S. Bonifacio Martyre.

CAP. XXVII.

QVorum tamen omnium vitam B. Bonifacij conuersatio longius transcendebat. Hic denique Regis fuerat consanguineus, & ita charus, vt Rex illum non alio vocaret nomine, nisi Anima mea. Erat autem apprime liberalium artium doctrinis instructus, maximeque in modulationis

mu-

musicæ studijs approbatus. Hic itaque cum in capella Regia moraretur, videns Ecclesiam antiqui Martyris Bonifacij, mox exemplo sui æquiuoci ad martyrij desiderium prouocatus, ait: Et ego Bonifacius vocor. Cur ergo etiam, ipse Christi Martyr esse non debeo? Deinde quoque iam monachus factus, tanta se abstinentiæ frugalitate constrinxit, vt sæpe Dominicis diebus, & quincta tantum feria per hebdomadam manducaret. Nonnunquam vero si vrticarum, vel etiam veprium cerneret densitatem, illuc se proijciens, volutabat. Ex quo cum quidam frater aliquando eum corriperet, dicens: Hypocrita, quare hoc ad captandos popularis auræ rumores coram omnibus facis? nihil aliud respondit: Tui sint Confessores, mei sint Martyres.

Cum vero post diuturnam eremiticæ conuersationis vitam ad prædicandum iam ire disponeret, Romam primitus pergere studuit, & ab Apostolica Sede consecrationem Archiepiscopatus accepit. Retulit mihi quidam Senex monachus, qui eum illuc comitatus de Rauennæ finibus fuerat, quia in toto illo itinere Vir venerabilis, cum omnibus quidem, qui eum sequebantur, pedester ibat, sed ipse iugiter psallens, & ceteros longe præcedens, nudis semper pedibus incedebat. Pro labore quidem itineris quotidie comedebat, sed per singulos dies de medio pane, & aqua viuens, in diebus festis, ignoto videlicet omni liquamine, quotidiano victui poma quælibet, vel herbarum radices addebat.

Postquam autem consecratus

eſt, quotidie obſeruabat & monaſticum pariter, & can nicum in celebrandis horarum officijs ordinem. Cum vero iam vltra montanos peteret fines, equo quidem vehebatur, ſed venerabilis Pontifex, ſicuti dicitur, nudis cruribus ſemper, & plantis adeo intolerabilem frigidiſſimæ regionis tolerabat algorem, vt volens deſcendere, vix pedem ab ſubhærente ferro diſiungeret, niſi aqua prius calida ſubueniret. Ad Gentiles autem poſtremo perueniens, cum tanta cœpit feruidi pectoris conſtantia prædicare, vt iam nullus ambigeret, quia Vir ſanctus martyrium flagitaret. Illi vero timentes, ne ſicut poſt martyrium B. Adelberti, coruſcantibus miraculorum ſignis, Sclauonicæ Gentis plerique conuerſi ſunt, ipſis quoque ſimiliter eueniret, longo tem-

pore à beato Viro manus artificiosa malitia reprimunt, & cupidissimo mori, nolentes eum occidere, crudeliter parcunt. Cumque ad Regem Russorum Vir venerabilis peruenisset, & costanti animo prædicationi vehementer insisteret; videns eum Rex squalidis vestimentis indutum, nudis pedibus incedentem, opinatus est, quia Vir sanctus talia non religionis causa proferret, sed iccirco potius vt pecunias congregaret. Promisit ergo sibi, quia si ab huiusmodi vanitate recederet, ipse paupertatem eius largissima diuitiarum liberalitate ditaret. Bonifacius itaque mox ad hospitium sine mora reuertitur, pretiosissimis pontificalibus ornamentis decenter induitur, & sic ad Regis palatium denuo præsentatur. Rex autem videns eum tam decoris vestibus

adornatum, ait: Nunc ſcimus, quia te ad vanam doctrinam non paupertatis inopia, ſed veritatis impulit ignorantia. Veruntamen ſi vis vera credi, quæ aſſeris, erigantur duæ excelſæ lignorum cataſtæ, breuiſſimo à ſe interſtitio ſeparatæ, & igne ſuppoſito, cum vaporatæ fuerint, ita vt vtriuſque ſtruis vnus ignis eſſe videatur, tu tranſi per medium. Quod ſi læſus ex aliqua parte fueris, ipſis te penitus conſumendum ignibus tra-demus: ſin autem (quod credi non poteſt) ſanus euaſeris, omnes nos Deo tuo abſque vlla difficultate credemus. Cumque hoc fœdus non ſolum Bonifacio, ſed & cunctis, quæ aderant, Gentibus placuiſſet, Bonifacius ita veſtitus, velut Miſſarum ſollemnia celebraturus, prius cum ſanctificata aqua. & incenſo thure vndique

perlustrans ignem, deinde stridentes flammarum globos ingressus, ita exiuit illæsus, vt nec minimus capitis eius capillus videretur exustus. Tunc Rex, & cæteri, qui huic spectaculo interfuerant, cateruatim se ad pedes beati Viri proijciunt, indulgentiam lacrymabiliter petunt, & baptizari se instantissima supplicatione deposcunt.

Cœpit itaque tanta Gentium multitudo ad Baptisma confluere, vt Vir sanctus ad spatiosum quemdam lacum pergeret, & in ipsa aquarum abundantia populum baptizaret. Decreuit autem Rex, vt Regnum relinquens filio, ipse quamdiu viueret, se à Bonifacio nullatenus separaret. Frater autem Regis cum ipso pariter habitans, dum nollet credere, absente Bonifacio, ab ipso Rege peremptus

ptus est. Alius vero frater, qui iam à Regis erat cohabitatione diuisus, mox ad eum Vir venerabilis venit, audire eius verba noluit, sed de conuersione fratris nimia aduersus eum ira succensus, continuo comprehendit, deinde timens, ne si viuum teneret, Rex eum de manibus eius eriperet, in sua præsentia, circumstante non parua hominum multitudine, decollari præcepit. Statim vero & ipse cæcatus est, & tantus eum cum omnibus, qui astabant, stupor oppressit, vt nec sentire, nec aliquod humanitatis officium agere aliquatenus possent; sed cuncti velut lapides rigidi, & immobiles permanerent. Rex autem hoc audiens, nimio dolore percussus, omnino deliberat non solum fratrem occidere, sed & cunctos, qui sibi tanti reatus fautores exti-

terant, gladijs trucidare. Sed cum illuc protinus aduenisset, & corpore Martyris adhuc in medio posito, fratrem simul cum reliquis hominibus sine sensu, & motu stupefactus astare conspiceret, hoc sibi cum suis omnibus placuit, vt prius pro eis oratio fieret, si forsitan illis diuina misericordia sensum, quem amiserant, reformaret: deinde si acquiescerent credere, indulto crimine, viuerent, sin autem, omnes vltoribus gladi.s interirent. Cum igitur & ab ipso Rege, & à ceteris Christianis diutius fuisset oratum, non solum prior sensus stupefactis hominibus redditur, sed insuper consilium quoque flagitandæ veræ salutis augetur. Nam continuo pænitentiam sui criminis flebiliter expetunt, Baptismi Sacramenta cum magna alacritate suscipiunt, su-

per

per corpus quoque beatissimi Martyris Ecclesiam construunt. Verumtamen ego si de hoc mirabili Viro cuncta, quæ dici veraciter possunt, virtutum dona referre tentarem, deficeret forsitan lingua, non deficiente materia. Dum igitur Bonifacij virtus proprio indigeat stylo, iccirco tamen illum cum alijs Romualdi discipulis summotenus hic memorare curamus, vt ex eorum laude, quam magnus vir, gloriosus Magister eorum fuerit, demonstremus; quatenus dum celsitudo clientium auribus fidelium insonat, quam excelsus Doctor eorum fuerit, ex schola, quam tenuit, innotescat.

De

De S. S. Ioanne, & Benedicto Martyribus.

CAP. XXVIII.

INterea Romualdo in Perco adhuc habitante, Busclauus Rex preces Imperatori direxit, vt sibi spirituales viros mitteret, qui Regni sui Gentem ad Fidem vocarent. Mox Romualdum Imperator aggreditur, & concedi sibi de suis Monachis, qui illuc destinari vtiliter valeant, deprecatur. Ille vero nulli suorum hoc præcipere velut ex prælationis auctoritate voluit, sed in eorum voto ponens, siue manendi, siue abeundi, eis optionem dedit. Ignorabat enim ex tam metuendo negotio voluntatem Dei, & ideo non illud suo, sed fratrum potius arbitrio com-

mit-

mittebat. Interrogante igitur eos, & humiliter obsecrante, tandem duo solummodo sunt ex omnibus inuenti, qui se vltro ad eundum promptos offerunt. Quorum vnus Ioannes, Benedictus alter vocabatur, Hi itaque ad Busclauum euntes; in eremo prius, eo substentante, manere cœperunt, & vt prædicare postmodum possent, Sclauonicam linguam laboriose discere studuerunt. Septimo vero anno, cum iam loquelam terræ plene cognoscerent, vnum ad Romanam vrbem Monachum mittunt, & per eum à summæ Sedis Antistite prædicandi licentiam petunt. Iniungunt etiam, vt nurcius ille aliquos secum de B. Romualdi fratribus duceret, qui eremiticæ conuersationis edocti, cum eis simul in Selauorum partibus habitarent.

Busclauus autem volens coronam sui Regni ex Romana auctoritate suscipere, prædictos venerabiles Viros obnixa cœpit supplicatione deposcere, vt ipsi plurima eius dona Papæ deferrent. & coronam sibi à Sede Apostolica reportarent. Qui Regiæ petioni assensum penitus denegantes, dixerunt: Nos in sacro ordine positi sumus, tractare nobis sæcularia negocia minime licet: & ita relinquentes Regem, ad cellam reuersi sunt. Quidam vero Regis agnoscentes consilium, sed quid sancti Viri responderint, ignorantes, copiosum auri pondus, quod mittendum Apostolico fuerat, secum eos detulisse ad cellulam opinati sunt. Deinde intra se conuentione pacta condicunt, vt noctu eremum latenter ingressi, & monachos interficerent, & pecu-

niam

niam asportarent. Quos cum beati Viri tentantes irrumpere persensissent, aduentus eorum causam protinus agnoscentes, Confessionem inter se facere, & sanctæ Crucis se cœpere vexillo munire. Erant autem ibi duo pueri eorum obsequio ex aula Regia deputati, qui prout vires dabant, stare pro Sanctis, & furibus resistere nisi sunt. Fures vero reperto tandem aditu irruentes, extractis gladijs, omnes pariter occiderunt. Tunc thesaurum anxie perquirentes, sed euersis omnibus nihil inuenientes, vt tanti reatus crimen obtegerent, & humana suspicio non armis, sed flammis potius, quod factum fuerat, deputaret, cellam incendere, & ipsa conati sunt Martyrum cadauera conflagrare. Sed admoti ignes, amissis naturæ viribus, nil omnino con-

ſumere vllis hominum ſtudijs potuere. Ita enim eos ipſa etiam parietum materies repellebat, ac ſi pro lignis duriſſimi ſilices eſſent. Fruſtrati itaque fures in fugam ſe conferre nituntur, ſed & hoc illis ex diuina prouidentia denegatur. Tota ſiquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem ſaltuum, per opaca ſiluarum viam anxiati ſunt quærere, quam tamen nullatenus valuere errabundis veſtigijs inuenire. Sed neque pugiones in vaginas recondere arefactis brachijs potuerunt. Vbi vero Sanctorum iacebant corpora copioſum lumen vſque in diem ſplendeſcere, & dulciſſima Angelicæ cantilenæ non deſijt ſuauitas reſonare.

Adueniente autem die, quod factum fuerat, Regem latere non potuit. Qui illico ad eremum

cum numerosa populi multitudine festinauit, & ne fures euaderent facta corona hominum totam siluam vndique circumcinxit, Qui tandem reperti sunt manifesti criminis rei, & ad gladios suos adhuc diuina ex vltione ligati. Rex autem quid de eis faceret, habita consideratione deliberans, hoc postremo decreuit, vt nequaquam eos, sicut merebantur, occidi præciperet, sed ferreis catenis vinctos ad sepulchra Martyrum destinaret, quatenus aut ibi vsque ad obitum in vinculis miserabiliter viuerent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur, ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad Sanctorum tumulum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox ineffabili diuinitatis omnipotentia fractis sunt nexibus absoluti. Deinde facta super corpora Sancto-

rum

rum Basilica, innumerabilia non solum tunc, sed & nunc ibi fiunt ex diuina virtute prodigia.

De Monacho per Angelum de carcere liberato.

CAP. XXIX.

IMperator autem Heinricus Busclaui consilium non ignorans, vndique vias custodiri præceperat, vt si Busclauus Romam nuncios mitteret, in eius illico manibus deuenirent. Monachus ergo, qui nuper missus à sanctis Martyribus fuerat, demum captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus. Nocte vero illum Angelus Domini in carcere visitauit, & consummatos esse eos, quorum legatione fungebatur, admonuit: statimque aperto diuinitus

car-

carcere, præparatum sibi esse nauigium in fluuio, quem transiturus erat, asseruit. Quo festinans Monachus Angelicæ promissionis Fidem veram esse probauit.

De Monasterio sancti Adelberti constructo, & prophetia S. Romualdi aduersus Regem prolata.

CAP. XXX.

DVm moraretur autem Romualdus adhuc in Perco, Imperator Otto Monasterium ibi ad honorem S. Adelberti, eo suggerente, construxit, cui contigua Classensis cœnobij prædia contulit, & ea sibi ex Fiscali possessione in Firmensis Monarchiæ partibus recompensauit. Abbate ergo illic ex Romualdi discipulis constituto, & fratribus aggregatis,

cœpit eos Romualdus sub magna tenere custodia, & docebat eos sub regulari viuere disciplina. Præcepit etiam Abbati, vt in eremum secedens, per totam hebdomadam in cella consisteret: diebus vero Dominicis fratres ad Monasterium veniens, visitaret. Qui sancti Viri iussa contemnens, cœpit sæculariter viuere, & pede operis semel exorbitante à rectitudinis tramite, iam longius declinare. Videns ergo Romualdus quod secundum suæ voluntatis ardorem ibi laborare non posset, Regem protinus adijt, & acceptæ promissionis exactor, vt Rex monachus fieret, insistere vehementius cœpit. At ille facturum se, quidem, quod exigebatur, asseruit, si tamen prius Romam, quæ sibi rebellabat, impeteret: & ea deuicta, Rauennam cum victoria re-

remearet. Cui Romualdus, si Romam inquit, ieris, Rauennam vlterius non videbis: & apertissime illi mortem propinquam esse denuncians, quia eum reuocare non potuit, proculdubio de eius certus interitu, dum Rex Romam properat; Romualdus nauim ascendens, ad Ciuitatem Parentium transfretat. Rex itaque secundum beati Viri prophetiam, vix à Roma reuerti incipiens, mox languore correptus, apud Paternum defunctus est.

Vbi gratia perfectionis S. Romualdo diuinitus est concessa.

CAP. XXXI.

ROmualdus autem tribus annis in Parentinæ ciuitatis finibus habitans, in vno Monasterium construxit, & Abbatem in eo cum fratribus ordinauit, in duobus vero inclusus mansit. Ibi nempe ad magnæ perfectionis cumulum pietas illum diuina prouexit, ita vt sancto afflatus Spiritu, & nonnulla ventura prospiceret, & multa veteris, ac noui Testamenti occulta mysteria radijs intelligentiæ penetraret. Anxiabatur autem ibi aliquando in lachrymas erumpere, sed nullo valebat conamine ad contriti cordis compunctionem venire. Factum est ergo quadam die

die dum in cellula psalleret, vt in hunc psalmi versiculum incidisset: Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris, firmabo super te oculos meos. Repente igitur tanta sibi lacrymarum effusio orta est, & ita mens eius ad intelligendas diuinæ Scripturæ sententias illustrata; vt ex eodem die, & deinceps quamdiu vixit, & quandocumque voluisset, vberes sibi lacrymæ facillime fluerent, & plurima illum Scripturarum mysteria non laterent. Frequenter enim tanta illum diuinitatis contemplatio rapiebat, vt quasi totus in lacrymas resolutus, æstuante inenarrabili diuini amoris ardore, clamaret: Chare Iesu chare, mel meum dulce, desiderium ineffabile, dulcedo Sanctorum, suauitas Angelorum, & cetera huiusmodi, quæ ille sancto Spiritu dictante

ctante in iubilum proferebat; nos humano ſenſu exprimere talia non valemus. Sicut enim Apoſtolus dicit: Nos ſicut oportet, orare, neſcimus, ſed ipſe Spiritus orat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Et ideo Romualdus Miſſam celebrare coram pluribus numquam volebat, quia ſe à lacrymarum inundantia continere non poterat. Vnde etiam poſtmodum præ nimia iam conſuetudine Vir ſimplicis animi putans gratiam ſibi diuinitus prærogatam, omnibus eſſe conceſſam, dicebat, plerumque diſcipulis: Cauete ne multas lacrymas effundatis, quia & viſum minuunt, & verticem lædunt. Vbicumque autem Vir ſanctus habitare diſponeret, oratorium cum altari primitus intra cellulam faciens, deinde ſe recludens, aditum damnabat.

De prophetia S. Romualdi, qua disci-pulorum prænunciauit aduentum.

CAP. XXXII.

MIserunt aliquando ad illum fratres, qui morabantur in solitudine, quæ Bifurcum dicitur, consilium flagitantes, qualiter conuersari in eremo deberent, qualiter diabolicis impugnationibus resistere potuissent. Quorum nuncij cum ad Monasterium à quo Romualdi cella longius aberat, peruenissent, illico venerabilis Vir per spiritum eorum cognouit aduentum, præcepitque Abbati Ansoni, qui sibi tunc assistebat, dicens: Vade, & pulmentum fratribus præpara, qui de longinquis partibus aduenerunt: Qui conti-

nuo

nuo cœpit eum deridere, & dicere: Quia vere falſus Propheta eſſet. Poſtremo tamen velut coactus ad Monaſterium veniens, eos, quos Vir ſanctus prædixerat, orantes iam in Eccleſia reperit. Quos videlicet Romualdus multo ſalutaris doctrinæ ſale condiuit, multis denique contra antiqui hoſtis inſidias virtutum armis inſtruxit; & poſtquam eos de omnibus ſubtiliter docuit, cum multa eos ad eremum alacritate remiſit.

De

De reditu eius à Parentio, & nautis eius meritis de periculo liberatis.

CAP. XXXIII.

ALio quoque tempore rursus prædicti fratres ad eum nuncios dirigunt, & de eadem re consilium maiori adhuc anxietate requirunt. Quibus Vir venerabilis ait: Ego nunc libellum de pugna dæmonum scribo, quem vobis, cum redieritis, dabo, vel certe ipse vobiscum forsitan venio. Hoc illi audientes, protinus in faciem se prosternunt, & vt cum illis ire dignaretur, importuna admodum supplicatione deposcunt. Altera vero die iturum se cum eis incunctanter asseruit, & vt nauim inquirerent, iussit. Au-

diens hoc Parentinus Episcopus nimio mœrore perculsus est. Inueniens quoque monachos propter nauigium discurrentes, multis contumeliarum eos dehonestauit iniurijs. Hoc etiam cunctis iuxta portum manentibus promulgauit edictum, vt quicumque Romualdo nauim dare præsumeret, ipse quoque vna cum ipso irreuocabili profectione demigrās, Parentium vlterius non rediret. Festine igitur nuncius ad Polensem Episcopum mittitur, vt beato Viro nauigium mittere non moretur. Sæpe namque præfatus Episcopus adhortatus illum fuerat, vt nequaquam de cetero in tam obscuro recessu inclusus lateret, sed illuc potius se conferret, vbi animarum lucrum copiosius facere potuisset, ne videlicet sicut carbo soli sibimet arderet; sed magis, vt

re vera lucerna super candelabrum posita, omnibus, qui in domo Dei sunt, radios suæ lucis infunderet.

Dum igitur nuncius, qui missus fuerat, expectaretur; Romualdus his, qui secum erant, fratribus ait: Noueritis proculdubio, quia frater ille tardius veniet, & in alia naui nos ire prius, quam ille reuertatur, oportet. Adueniente autem sancto die Dominico, in ipso primæ lucis crepusculo dixit assistenti sibi cuidam fratri, nomine Ingelberto, qui postea Archiepiscopus in Gentibus factus est: Respice, inquit, procul in pelagus, & vide duas naues longinquis adhuc spatijs pari aduersum nos velocitate tendentes, quarum nos definite debet vna suscipere. Qui curiosius intendens, & expansis oculorum radijs sollicite cun-

cuncta perlustrans, aliquod remigandi signum omnino videre non potuit. At cum dies iam iamque clarescerct, ecce extremo videt intuitu duas naues eminus aduentantes; & præ nimia adhuc longinquitate, quasi totidem volucres apparentes. Quibus tandem subeuntibus portum, interrogati remiges, vtrum Romualdum cum suis in propria vellent naue suscipere, noua mox repleti lætitia, se & sua omnia in eius potestate constituunt; & beatos se fore tam pretiosæ margaritæ pondere profitentur. Illo itaque die minas aeris formidantes ire noluerunt. Romualdus autem exhortatus est eos, vt statim in spe diuinæ gratiæ iter inciperent, spondens eis, quia nullum omnino periculum substinerent. Illi tamen tota die ibidem commorantes, nocte nauiga-

uulgare cœperunt.

Circa diluculum autem subito venti sæuiunt, tempestas oritur, mare ab imo fundo versatur. Iam vero furentes vndique procellæ ipsos quoque remiges transuolant, & nauim hinc inde concutientes, totas pæne tabulas laxant. Videres itaque homines, alios quidem se ad natandum exuere, alios vero diuersis se palustribus religare; quosdam autem, vt supernatare fluctibus possent, remos, aut lignum aliquod strictum tenere. Cumque in tanto discrimine non iam dubium desperatis omnibus naufragium immineret, illico Romualdus ad solita videlicet orationis armamenta cucurrit, & reclinato paululum capitio, capite deuexo in gremium, preces sub silentio ad Dominum fudit: deinde Ansoni Abbati, qui comminus

assidebat, secure præcepit, dicens: Denuncia nautis, vt nequaquam timeant, sed omnes se incolumes euasuros absque vlla penitus ambiguitate cognoscant. Vix modicum post hoc, & ecce vltra omnium spem absque vllo humano studio ipsa se nauis dirigit, & mox in portum Capreolæ ciuitatis delapsa, celeriter subintrauit. Tunc omnes liberatori Deo dignas referunt gratias, & manifeste se de faucibus mortis ereptos Romualdi meritis profitentur.

De aduentu S. Romualdi in Bifurcum.

CAP. XXXIV.

VEniens itaque Romualdus Bifurcum, visis omnium fratrum cellis; quia superstitione quadam ambitiosæ videbantur, in

nulla earum habere hoſpitium voluit, niſi in illa ſolipertus eſt in qua Petrus venarabilis [illegible] disci-pulus habitabat; Vir ſi quidem mirabilis abſtinentiæ, multæque admodum extremitatis, qui cellulam ſibi ad S. Hilarionis exemplum vix vmquam largiorem fieri quatuor cubitis permittebat. Referebat autem poſtea idem venerabilis vir, quia dum B. Romualdus cum ipſo maneret, & pſalmos vterque inter ſe vicarijs verſibus alternaret, tricies in nocte, vel eo amplius ſe Romualdus ad requiſita naturę ire ſimulabat; quoniam aſfluentium lacrymarum inundantiam, atque ſingultus cohibere non poterat. Cumque ibi Romualdus aliquandiu moraretur, & fratres non ſolum de ſpirituali certamine, verum etiam, vt ſibi Abbatem præferrent, & communia cuncta facerent,

admoneret; illi, quia suum habe-
renuncia nisque sustentatorem, &
timeant, sed libuerat, proprij se-
quebatur arbitrij libertatem, Ro-
mualdi præcepta suscipere non
magnopere curauerunt.

De aduentu eiusdem ad Vallem de Castro, & multo animarum fru-ctu per eum facto.

CAP. XXXV.

ROmualdus ergo sterilitatis im patiens, anxia cœpit auidi-tate perquirere, vbi terram potuisset ad proferendos animarum fructus idoneam inuenire. Misit itaque nuncios ad Camerinæ prouinciæ Comites. Qui audito nomine Romualdi, nimio repleti gaudio, cuncta suæ virtutis offerunt prædia, non modo siluarum, & mon-

tium,

tium, sed si sibi etiam placeret agrorum. Postremo repertus est in eorum possessione locus eremiticæ conuersationis satis cõgruus, montibus vndique vallatus, & siluis. In medio vero ampla quædam planicies non solum proferendis frugibus apta, sed perspicuis etiam fontium aquis irrigua. Hic itaque locus vallis de Castro antiquitus vocabatur, vbi iam parua erat Ecclesia, in qua conuersarum quarumdam mulierum videbatur esse conuentus. His itaque loco cedentibus constructis cellulis illic habitare cum suis discipulis vir venerabilis cœpit. Ibi autem quantos animarum fructus per illum Dominus acquisierit, quis valeat, vel atramento describere, vel lingua proferre? Cœpere namque homines ad pænitentiam hinc inde confluere, sua pauperibus mi-

ſericorditer erogare, alij ſæculum omnino relinquere, & ad ſanctæ conuerſationis ordinem ſpiritu feruido feſtinare. Erat enim Vir beatiſſimus quaſi vnus de Seraphim, quia & ipſe flamma diuini amoris incomparabiliter æſtuabat, & alios, quocumque pergeret, ſanctæ prædicationis facibus incendebat. Sæpe namque dum prædicationis verba proferret, tanta illum compunctio in lacrymas excitabat, vt ſubito interruptum ſermonem relinquens, aliquorſum repentino impetu velut amens aufugeret. Nam & ſi quando cum fratribus equitabat, longe poſt alios veniens, ſemperque pſallens, nihilominus ac ſi in cellam reſideret, iugiter lacrymas effundere non ceſſabat.

Inter cæteros autẽ præcipue ſingulares Clericos, qui per pecuniam

ordinati fuerant, durissima seueritate corripiebat, & eos nisi ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hæreticos asserebat. Qui nouam rem audientes, occidere illum moliti sunt. Per totam namque illam Monarchiam, vsque ad Romualdi tempora, vulgata consuetudine, vix quisquam nouerat, Simoniacam hæresim esse peccatum. Qui dixit eis: Canonum mihi libros afferte, & vtrum vera sint, quæ dico, vestris attestantibus paginis comprobate. Quibus itaque diligenter inspectis, & crimen agnoscunt, & errata deplangunt. Constituit itaque Vir sanctus plures Canonicos, & Clericos, qui laicorum more sæculariter habitabant, Præpositis obedire, & communiter in congregatione viuere docuit. Nonnulli quoque Episcopi, qui per Simo-

niacam hæresim sacras Sedes inuaserant, ad eum causa pænitentiæ concurrebant. Qui etiam venerabili Viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conuersationis se promittebant ordinem festinare. Ex quibus tamen Vir sanctus quam diu vixit, nescio si vel vnum conuertere potuit. Est enim venenata illa hæresis, præsertim in Episcopali ordine, tam dura, & ad conuertendum rigida, vt semper promittens, semper de die in diem producens, atque in futurum procrastinans, facilius possit Iudæus ad Fidem conuerti, quam hæreticus latro plene ad pænitentiam prouocari.

De fure, quem frangentem cellam Gregorij per spiritum vidit, & illæsum dimisit.

CAP. XXXVI.

IN eiſdem quoque partibus Vir ſanctus Monaſterium condidit puellarum. Solemni quadam die dum Vir venerabilis illic cum fratribus in capitulo reſideret, & eos ſalutaris doctrinæ dapibus ſatiaret, repente ipſum interrumpens ſermonem, anxia quadam animaduerſione exclamare cœpit, & dicere: Agite nunc, inquit, agite, & quantocyus properate, quia iam fratris Gregorij cellam fur frangit (hic autem Gregorius Archiepiſcopus in Gentibus poſtmodum conſecratus eſt) qui protinus exilientes ad cellam perniciter currunt,

& furem iam parietes infringentem inueniunt. Quem capientes ad magistrum pertrahunt, & quid de tam sacrilego raptore faciendum esset, inquirunt. Quibus Vir sanctus cœpit hilariter dicere: Et ego, fratres, ignoro, quid de tam malo homine possimus facere. Eruimus sibi oculos? sed postea non videbit. Incidimus ei manum? sed amplius non laborabit, ac per hoc forsitan fame peribit. Si pedem truncamus, ambulare non poterit. Sed intro eum minate, & cibum illi prius apponite, vt quid de eo faciendum sit, interim pertractemus. Et ita Vir sanctus exultans in Domino, postquam cibari latronem fecit, deinde modeste correptum, & dulcibus verbis admonitum, redire ad propria in pace permisit.

De Monasterio Vrbis veteris, quod construxit.

CAP. XXXVII.

POstremo dimissis in valle de Castro nonnullis de suis discipulis, ad regionem se Vrbis veteris contulit, & in possessione Pharulphi Comitis Monasterium, multis quidem suffragantibus, sed eo maximè expensas præbente, construxit. Tantus namque in sancti Viri pectore faciendi fructus, ardor incanduerat, vt effectis nunquam contentus, dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret; adeo vt putaretur totum mundum in eremum velle conuertere, & monachico ordini omnem populi multitudinem sociare. Multos denique illic de sæculo

abstulit, quos per plura sacra loca diuisit.

De filio Comitis, qui cæcum post mortem illuminauit.

CAP. XXXVIII.

NOnnulli quoque nobilium filij, contemptis parentibus, ad Virum beatissimum fugiebant. Ex quibus etiam filius Guidonis Comitis fuit, qui in ipsa pueritia non longo tempore postquam monachus factus est, ad mortem veniens, vidit duos iniquos spiritus, quasi nigerrimos vultures terribiles in se oculos infigéntes. Cumque hoc assistenti sibi B. Romualdo puer ediceret, protinus addidit: Ecce Magister, tanti nunc Æthiopes intrant, vt iam totum ædificium repleant. Exhortatur autem, vt

vt confiteretur quid deliquiſſet, hoc ſolnmmodo crimen felix ille peccator cum magno terrore confeſſus eſt, quia iuſſus fuerat à Priore, neſcio quot ſcopas accipere, quas nec dum acceperat. Romualdo igitur ſibi tanti facinoris veniam indulgente, in pace defunctus eſt. Poſtera vero die cæcus quidam, præbendarius videlicet Patris eius, ad ſepulchrum illius venit, & altiori voce clamauit: Nam Domine, inquit, meus, ſi cum Deo es, ſicut credo, preces pro me ad eum funde, & oculorum mihi lumen reſtitue. Et hoc dicto ſtatim illuminatus eſt. Nonnulli quoque ægroti ad eius tumulum venientes, redditi ſunt ſanitati. Nam & ipſum eius ſepulchrum velut multis plenum aromatibus redolebat. Et ita a Deo meruit honorari poſt mortem, qui pro eius

amo-

amore dum viueret, carnalium parentum spreuit hæreditatem.

De tribus Monasterijs, quæ S. Romualdus construxit, & de profectione eius in Vngariam.

CAP. XXXIX.

INterea Romualdus audiens, quia beatissimus vir Bonifacius martyrium suscepisset, nimio desiderij igne succensus, vt pro Christo sanguinem funderet, Vngariam mox ire disposuit. Interim tamen dum in ipsa intentione persisteret, breui tempore tria constituit Monasteria, vnum videlicet in valle de Castro, vbi nunc sanctissimum corpus eius est conditum, aliud prope Isinum fluuium, tertium iuxta oppidum condidit Esculanum. Deinde licentia ab Apostolica

lica Sede suscepta, & duobus e suis discipulis in Archiepiscopos consecratis, cum viginti quatuor fratribus iter arripuit. Tantus enim ardor moriendi pro Christo in omnibus æstuabat, quod Vir sanctus ad tale negotium cum paucis ire difficile poterat. Euntes ergo cum iam ipsis Pannoniarum finibus interessent, repente Romualdus languore correptus, vlterius ire non potuit. Cumque diutius pateretur, si quando redire disponeret, protinus ex ægritudine conualescebat. Sin autem ire vltra tentaret, tota eius facies protinus intumescebat, cibos quoque iam retinere stomacho languescente non poterat. Aduocatis, itaque fratribus ait: Perpendo, inquit, nequaquam diuinæ voluntatis esse iudicium, vt vltra progrediar. Veruntamen quia intentionis vestræ desiderium non igno-

ignoro, neminem vestrum redire compello. Multi nempe etiam ante nos totis nisibus studuerũt ad martyrij culmen pertingere, sed quia diuina prouidentia aliter sensit, in suo gradu coacti sunt remanere. Licet ergo vobis omnibus martyrium defuturum esse non ambigo, qui tamen ire, qui mecum redire voluerint, vniuscuiusque relinquatur arbitrio. Quindecim igitur Vngariam prodeuntibus, duobus alibi iam dimissis, vix septem cum Magistro discipuli remanserunt. Euntium autem quidam flagellantur, venduntur, plures dominio subeunt, ad martyrium tamen, sicut Vir sanctus prædixerat, non pertingunt.

Romualdus autem conuerso quodam nobilissimo Viro, Adhelberonis videlicet Ducis consanguineo, qui postea monachus factus

in ſancta vſque ad mortem conuerſatione permanſit, alijſq; Teutonicis, ad Monaſterium, quod in Vrbis veteris regione conſtruxerat, rediit. Notandum itaque eſt, quia ſanctus Vir nequaquam velut leuitate vſus, falli inaniter potuit, qui ſecundum intentionem quidem ſuam martyrium ſubijt, iuxta diuinum vero conſilium pro ſalute eorum miſſus eſt, quos conuertit. In prædicto igitur Monaſterio multa perſecutionis ſcandala paſſus eſt. Volebat enim Abbatem, vt reuera monachum, extremitatem diligere, ſæcularia ex deſiderio non tractare, res Monaſterij pro vana gloria non expendere, fratrum vſibus neceſſaria miniſtrare. Quæ omnia dum ille ſurda aure contemnit; Romualdus locum cum ſuis diſcipulis deſerens, non longe à Caſtro prædij

in

in virtute Rainerij, qui postmodum Thusciæ Marchio factus est, habitauit.

De Rainerio Marchione.

CAP. XL.

Hic autem Rainerius Coniugem suam occasione propinquitatis abiecerat, & consanguinei sui Vxorem, quem ipse se insequentem quodammodo inuitus occiderat, in coniugium copularat. Ob hoc itaque Romualdus, ne criminis eius particeps fieret, gratis manere in eius possessione noluit, sed vnum sibi aureum pro aqua, alterum vero pro lignis appendit. Quos cum ille omnino respueret, mallens videlicet sua dare, quam a sancto Viro quidquam recipere, postremo tamen victus au-

assensit, potius quam Romualdus abiret. Dicebat autem idem Rainerius cum iam Monarchiam obtineret, quia non Imperator, non aliquis omnino mortalium tantum mihi metum valet incutere, quantum me Romualdi terret aspectus. Ante eius quippe vultum neque quid dicam scio, neque quibus me defendere valeam, vllas excusationes inuenio. Habebat reuera Vir sanctus hanc ex diuino munere gratiam, vt quicumque et peccatores, præsertim potentes sæculi, in eius præsentiam deuenissent, mox velut ante maiestatem Dei tremefactis visceribus formidarent. Sanctus nimirum Spiritus, qui pectori eius habitator inerat, hunc terrorem iniustis diuinitus intendebat.

De Abbate Classis, qui S. Romualdum voluit strangulare.

CAP. XLI.

ILlis vero temporibus Vir venerabilis vnum Monasterium non longe à Massiliano castro construxit. Audiens autem aliquando, quia Venetus quidam Classensem Abbatiam per coemptionem Simoniacæ hæreseos inuaserat, insuper quoque in corpus suum inique peccabat, illuc protinus ire, miles Christi impiger studuit, diuersisq; modis ex eo Monasterium purgare tentauit. Vir autem reprobus dum Abbatiam metuit perdere, non timet homicidium perpetrare. Intempesta siquidem nocte, dum Romualdus in lecto secure quiesceret, ille cum latenter aggressus impijs cœpit digitis guttur eius astringere, nitens eum eru-

crudeliter ſuffocare. Sed dum Vir ſanctus nec dum prorſus intercepto ſpiramine, anhelitu vix eluctante, rauciret, Ingelbertus illico Magiſtri ſingultibus excitatus, torrem mox ex ſopito igne corripuit, & miniſtrum diaboli ab incepto nefandiſſimi criminis exturbauit.

De itu, & reditu rurſus a Parentio.

C A P. X L I I.

POſt hæc Romualdus denuo Parentium nauigauit, ſed Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, & Romani ciues, ad eum redeundi legationem dirigunt. Quod ſi reuerteretur, facturos ſe omnia eius præcepta promittunt; ſin autem, excommunicationis ſententiam comminantur. Hoc itaque modo ſuum Romualdum alumna Italia recuperare promeruit.

De

De miraculo latronis in monte Patrano facto.

CAP. XLIII.

EO itaque tempore in faucibus Callensium montium aliquandiu mansit, deinde in Petranum montem, non longe videlicet à Monasterio S. Vincentij, quod iuxta Candilianum constitutum est fluuium, demigrauit. Quocumque autem Vir sanctus ibat, semper fructificans, semper animarum lucrum magis, ac magis accumulans, & homines de sæculo abstrahens, velut totus in ignem conuersus, ad cæleste desiderium animos hominum accendebat. Volens autem tunc locum ad eremum faciendam idoneum inuenire, præcepit cuidam presbytero

bytero, vt ad domum propriam rediens, sibi, & his, qui eum comitabantur, alimenta deferret. Deinde montem indagine studiosa perlustrans, postremo quemdam monachum iuxta paruam basilicam habitantem reperit, à quo mox, vt secum pergeret, & locum ostenderet, vbi aqua inueniretur, exegit. Qui nimirum denegauit se domum sine custode posse relinquere, quia latronum insidiantium impetum formidaret. Ad hæc Romualdus se recompensaturum, si tale quid accidisset, cuncta spopondit. Sicque iam alienæ iniuriæ debitor factus, monachum secum duxit. Illis itaque locum quærentibus, ecce præsbyter, vt iussus fuerat, prandium deferens, furem iam domum infringentem reperit, repertum cœpit, captum vsque ad Romualdi reditum cu-

sto-

ſtodiuit. Quem Romualdus inueniens, prius illum pia ſtuduit verborum auſteritate corripere, deinde dulciter admonens incolumem permiſit ad propria remeare. Sic nimirum, ſic diuina prouidentia ſeruauit illæſum, quod in abſentis Romualdi fuerat cuſtodia derelictum.

Item miraculum de alijs latronibus.

CAP. XLIV.

RVrſus dum in eiſdem partibus cellas conſtrueret (erat autem ſarcina procul ab eis ſub quodam ſaxo repoſita) tunc Vir venerabilis quemdam fratrem illuc quaſi cũ quodam impetu propulit, præcipiens ſibi, vt nimis anxie feſtinaret. Qui mox fures ſuperuenientes, illos quidem iam

rapere tentantes reperit, sed nihil adhuc ex his, quæ reposita fuerant, deesse cognouit. Qua ex re recte colligitur, beatum Virum non sine diuinæ reuelationis instinctu fratrem cum tanta sollicitudine destinasse, ipso videlicet puncto, quo fures ad rem non custoditam contigit peruenisse.

Quare, & quomodo S. Romualdus eiectus est de Valle de Castro.

CAP. XLV.

POst hæc Romualdus ad Monasterium Vallis de Castro reuertitur, moxque Abbatem sic alios regere, vt semetipsum tamen nequaquam negligeret, exhortatur. Volebat insuper, vt cellam, qua vsus fuerat occasione regiminis, non omnino desereret, sed

ſed in ea ſibimet ſpiritualiter viuens, præcipuis tantum feſtiuitatibus fratres admonitionis gratia viſitaret. Erat enim beato Viro tam odioſa iſta, quam cernimus Abbatum conuerſatio, vt non minus gauderet, ſi de manu cuiuſque Abbatiam potuiſſet euellere, quã ſi daretur ſibi potentiſſimum, quemlibet ſæcularium ad ſanctæ conuerſationis ordinem conuocare. Sed ſicut per Salomonem dicitur: Velut acetum in nitro, ita qui cantat carmina cordi peruerſo; ille prædicatione venerabilis Viri de malo deterior factus, Comitiſſas loci dominas protinus adijt, & vt ligna, quibus Romualdi cellæ debebant conſtrui, minutatim incidi præciperent, ſacrilega machinatione ſuggeſſit. Eo itaque modo alta Paradiſi cedrus de terrenorum hominũ ſiluis eiecta eſt.

De miraculo, quod fecit in Aqua bella, curans Præsbyterum.

CAP. XLVI.

INde vero progrediens non longe ab Apennino monte, in loco, qui dicitur Aqua bella, manere constituit. Illic ſane dum ſæculares quidam cum diſcipulis eius habitationum tecta construerent, Romualdus autem, quia iam præ ſenectute laborare non poterat. & ſolus hoſpitium cuſtodiret, Presbyter quidam intolerabilem dolorem in dentibus ſentiens, opus ædificij inuitus reliquit, & poſtulata a fratribus licentia, redire domum miſerabiliter eiulans, cœpit. Cumque per Romualdum tranſitum reuerſionis haberet, interrogatus cur abſce-

ſcederet, mox caſum ſuæ paſſionis innotuit. Huic Romualdus hianti locum, vbi patiebatur, digito tetigit, dicens. Ignitam, inquit, ſubulam, ne labrum lædat, in calamum mitte, & hic pone, ſic dolor aufugiet. Vix Presbyter vnius iugeris ſpatio vltra progreſſus eſt, & confeſtim omni dolore depoſito, ad opus, quod reliquerat, ſanus, & incolumis repedauit, claris nimirum vocibus exclamans, & dicens: Gratias tibi agimus, omnipotens Deus, qui regionem noſtram ſplendore tanti ſideris illuſtrare dignatus es. Vere Angelus Dei, vere Propheta ſanctus, & lux magna occulta mundo, in finibus noſtris apparuit. Hæc, & alia multa in Dei laudem vociferans, vix à beati Viri diſcipulis tacere compulſus eſt. Nam ſi talia verba ad Romualdi

au-

aures qualibet occasione pertingerent, grauissima cor eius indignatione ferirent.

Item miraculum de Fago prope cellam eius incisa.

CAP. XLVII.

ALio quoque tempore dum in quadam Eremo valde speciosa, & egregia, cui nomen est Camaldulensis, quam ipse ædificauerat, in cella resideret, magnam aliquam fagum, quæ prope cellam eius astabat, incidi præcepit. Erat autem fagus ita cellæ acclinis, & imminens, vt iuxta humanam opinionem, si cecidisset, totum mox ædificium indubitanter obrueret. Cumque operarij vellent iussa perficere, sed ruinam arboris formidarent; ille,

vt nequaquam timeretur, instabat, Itaquè cum impactis circumquaque securibus, in ipsa iam arboris viscera veniretur, arbor autem super beatum Virum non iam dubio impetum minaretur, cœpere omnes rogare, & vocibus clamosis vehementer insistere, vt si cellam postponeret, semetipsum exiens conseruaret. Ille autem nequaquam eorum clamoribus acquiescens, vt cœptum cito perficerent definite præcepit, facto signo Crucis contra eam. Postremo fagus grauissimo sonitu corruens ita aliorsum est ex diuina virtute proiecta, vt cunctis mirantibus, cella omnino remaneret illæsa. Omnes igitur tanto obstupefacti miraculo, lætas ad cælum voces tollunt, & immensas Deo gratias referunt.

De ilice lapsa super rusticum, & eum non ledente.

CAP. XLVIII.

SEd quid nos de diuina circa venerabilem Virũ custodia dicimus, cum & alios sæpe per eius præsentiam ex magnis ereptos fuisse periculis, non ignoramus? Ex quibus videlicet vnum hic memorare sufficiat, vt plures fuisse prudens lector agnoscat. Aliquando namque ipse cum operarijs manens nimiæ magnitudinis Ilicem in monte Petrano faciebat incidi. Quæ videlicet arbor in prærupto montis decliuio pendens, in ima vergebat. Rusticus autem quidam paulo inferius stabat. Cum igitur præcisa arbor grauiter corruens, per deuexum

montis volueretur in præceps, mox repertum rusticum repentino impetu cœpit ad inferiora rotare. Cuncti protinus dolentes exclamant, & iam non solum esse hominem mortuum, sed totum quoque dilaceratum eius corpus existimant. Sed mira diuina virtus, ita mox sanus, & incolumis repertus est, ac si super eum non arbor, sed arboris folium cecidisset. Hinc iure perpenditur sancti Viri meritum, quantum apud Deum pondus habuerit, in cuius conspectu grauissima arboris moles pondus habere nesciuit.

De contumelia, quam passus est à suis discipulis in Sitria.

CAP. XLIX.

POstmodum vero Romualdus cum Apenninum desereret, montem Sytriæ habituras ascendit. Cauendum autem summopere est, ne quis cum audierit, quia Vir sanctus tot loca mutauerit, pij operis pondus vitio leuitatis adscribat. Hæc namque mutationum eius causa proculdubio fuerat, quia ad venerabilem Virum, vbicumque degeret, turba hominum pæne innumerabilis concurrebat: Ratio ergo poscebat, vt cum vnius loci spatium plenum habitatoribus cerneret illic Priore constituto, ad replendum mox aliud festinaret. In Sytria vero

quot contumelias, quot ſcandala à ſuis diſcipulis paſſus ſit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Ex quibus videlicet vnum hic ponimus, cetera breuitatis ſtudio prætęrimus. Habebat namque quemdam diſcipulum, Romanum nomine, qui nobilis quidem fuerat genere, ſed omnino degener actione. Hunc itaque Vir ſanctus cum pro ſuæ carnis immunditia non modo verbis argueret, ſed ſæpe etiam verberibus grauiſſimis coerceret, auſus eſt diabolicus vir titulum illi eiuſdem reatus opponere, & impudenter contra ſancti Spiritus templum ſacrilego ore latrare, dicens videlicet, ſanctum Virum vna ſecum ex eadem contagione peccaſſe. Mox itaque diſcipuli omnes aduerſus eum irati, omnes infeſti, alij clamant, ſenem impium laqueo debere ſuſpendi;

alij dignum iudicant cum ipsa cellula ignibus concremari. Quod vtique valde mirabile fuit, præsertim spirituales viros ex decrepito sene, & vltra quam centenario, tam nefarium scelus credere potuisse: cui etiam si voluntas adesset, natura tamen, & frigidus sanguis, & ariditas attenuati corporis hoc penitus denegaret. Sed credendum est proculdubio, ad augendum sancti Viri meritum, hoc sibi tam grauis aduersitatis cælitus accidisse flagellum. Nam, & ipse asserebat, hoc in Eremo, vnde nuper abscesserat, veraciter agnouisse, & ad hoc dehonestatis improperium subeundum alacriter aduenisse. Ille autem sarabaita reprobus, qui sancto Viro crimen intenderat, Episcopatum postmodum Nucerinum per Simoniacam hæresim acquisiuit, & per bien-

nium illum occupans, in primo anno incensam ædem cum libris, & tintinnabulis, ac ceteris sacris ornamentis, exigentibus suis meritis, vidit; in secundo autem dignitatem cum vita, diuina illum feriente sentētia miserabiliter perdidit.

De diuina iussione ad S. Romualdum, vt Missam celebraret, & Psalmos exponeret.

CAP. L.

IMposuerunt itaque discipuli sancto Viro, quasi de commisso crimine pænitentiam, & celebrandi sacra mysteria penitus abstulere licentiam. Quod ille præiudicium libenter amplectens, & pænitentiam velut reuera obnoxius criminis obseruauit, & ad sacrosanctum alta-

altare per ſex fere menſes accede-re non præſumpſit. Tandem vero, ſicut ipſe poſtmodum eiſdem ſuis diſcipulis retulit, diuinitus ſibi iuſſum eſt, vt ſi diuinam timeret gratiam perdere, iam indiſcretam ſimplicitatem omnino poſtponeret, & ſacra Miſſarum ſolemnia fiducialiter celebraret. Poſtera igitur die ſacrificare incipiens, cum ad ſecunda Miſſæ ſecreta peruentum eſſet, in extaſim raptus, tam longo temporis ſpatio ſiluit, vt omnes, qui aderant, mirarentur. Interrogatus autem poſtmodum, cur in offerendo Sacrificio tantas moras præter ſolitum habuiſſet; reſpondit, Raptus, inquit, in cælum oblatus ſum ante Deum, & continuo mihi diuina voce præceptum eſt, vt ſecundum hunc intellectum, quem mihi Deus immiſit, Pſalmos exponerem, &

pro modulo mei ſenſus chartulis per ordinem commendarem. Ego autem nimio, & inenarrabili terrore constrictus, respondere nihil aliud potui, niſi tantummodo, fiat, fiat. Vnde poſtea Vir ſanctus totum Pſalterium, & nonnulla Prophetarum Cantica luculenter expoſuit: & licet corrupta grammaticæ regula, ſanum tamen ſenſum vbique ſeruauit.

De anima S. Romualdi, quæ delata eſt ante Deum, candida velut nix.

CAP. LI.

INterrogauerunt eum aliquando diſcipuli, dicentes: Magiſter, cuius eſſe ætatis anima cernitur, vel in qua figura ad iudicium præſentatur? Reſpondit: Scio hominem

nem in Christo, cuius anima delata est ante Deum splendida velut nix, humana quidem effigie, statura vero perfectæ ætatis. Inquisitus iterum, quis ille esset, indignans, & confundens eos, dicere noluit. Mox discipuli rem ad eum, vt veraciter erat, inter se inuicem referunt, & ipsum fuisse hominem certa manifestatione cognoscunt.

De nimia districtione vitæ, quam in Sytria tenuit.

CAP. LII.

IN Sytria denique Vir venerabilis per septem fere annos inclusus mansit, & silentium continuũ inuiolabiliter tenuit. Veruntamen tacente lingua, & prædicante vita, vix vsquam tantum laborare

aliquando potuit, vel in conuertendis hominibus, siue ad pœnitentiam concurrentibus. Viuebat autem, vergente iam senectute, nimis districte, videlicet cum iam, & ipsi perfecti viri solent remissius viuere, & aliquid sibi de sui propositi rigore laxare. Nam per vnius Quadragesimæ spatium nihil aliud neque in cibo, neque in potu penitus habuit, nisi de modica farina, & paucis herbis sorbitiunculam faciens, ex ea ad imitationem Hilarionis vixit. Quinque vero hebdomadibus nihil aliud comedens, ad modicum se [illegible] infusi ciceris astrinxit. Et ita Romualdus per multa alia viuendi genera, quid sua virtus posset, per hæc, & illa se iugiter exercendo, tentabat. Studebat quippe discretus Christi miles ad nouum se certamen semper accingere, & cum

iam iam cadere videretur, adhibita mox misericordia, vacillans corpusculum releuare. Duo autem, vel etiam tria, quandoqne habebat cilicia propter nascentem corporis importunitatem, quæ lauari nullatenus permittebat, sed ea potius ad imbrem proijciens, post triginta dies mutare consueuerat. Nouaculam autem numquam in suum caput patiebatur ascendere, sed ipse sibi per raro solebat excrementa capillorum, & barbæ forcipibus attondere. Si quando vero eum ex aliquo esculentiori cibo gulæ vitium titillaret, mox accurate illum præparari præcipiens, ori, & narihus apponebat, & solum captans odorem, dicebat: O gula, gula, quam dulcis, quam suauis modo tibi saperet iste cibus, sed veh tibi ex eo numquam gustabis: & sic inta-

ctum ad cellarium remittebat.

De miraculo, quo Gregorium insufflando sanavit.

CAP. LIII.

SEd quamquam Vir ſanctus tantam erga ſe ſeruaret auſteritatem, ſemper tamen hilarem vultum, ſemper ſerenam faciem oſtendebat. Nam frater quidam, Gregorius nomine, grauiſſimum capitis dolorem ſe perpeti aliquando conqueſtus eſt. Qui cum ad beati Viri cellulam, vbi & alij fratres tunc erant, cum nimia lamentatione veniſſet, mox vt eum Vir venerabilis vidit, hunc dolorem nequaquam humorum inæqualitati, ſed inſidijs antiqui hoſtis indubitanter adſcripſit: & mox quaſi deridens eum, vt erat ſemper alacri uultu, per feneſtram

cellulæ ſibi inſufflauit in frontem, & vt ceteri omnes, qui aderant, ſimiliter facerent, innuit. Hoc autem facto, ita ſanatus eſt, vt nullum penitus ſentiret in ſuo capite doloris remanſiſſe veſtigium. Arbitror, quod icciroo Vir ſanctus hoc facere voluit, quia per Spiritum ſanctum, qui in eius pectore præſidebat, effugandum eſſe iniquiſſimum hoſtem doloris immiſſorem credidit. Ad euitandam vero propriam laudem, & ludum finxit, & ſocios quæſiuit. Nam, & Redemptor noſter inſufflaſſe legitur; cum Spiritum ſanctum Apoſtolis dediſſe perhibetur.

De insano, quem osculo curauit.

CAP. LIV.

VIr quidam capitis patiebatur insaniam, ita vt sensu rationis amisso, vel quid ageret, vel quid diceret, funditus ignoraret. Huic Romualdus nihil aliud fecit, nisi solummodo osculum præbuit, & protinus illum ad incolumitatem pristinam reuocauit: & cum inquieto homine dum pacem fecit ad mentis eum suę pacem reduxit. Referebat autem postmodum ille, qui curatus fuerat, dicens: Quia, cum sacra beati Viri labia tangere merui, statim prodire ex ore eius quasi vehementis auræ spiritum sensi, qui totam faciem meam, & ipsum denique sinciput perflans, omnem cerebri æstuantis ardo-

ardorem protinus effugauit,

Item de Gregorio, quem de graui morbo aqua frigida liberauit.

CAP. LV.

ALio quoque tempore idem, qui ſupra, Gregorius, tam viroſam, & marcidam tolerabat in cruribus ſcabiem, vt iam ex elephantiæ morbo crederet tam grauem prodire tumorem. Huic Romualdus hoc præcipuum medicinæ genus indixit videlicet, vt crura per tres dies frigida aqua perfunderet, promittens, quia hoc modo ſanitatem priſtinam recuperaret. Quod tamen ille adimplere ſtudit, nimirum magis neceſſitate iuſſionis, quam recipiendæ fiducia ſoſpitatis. Mirum ſatis, & ſolum diuinæ potentiæ referendum

dum. Confestim tibiarum tumor deponitur. Virus omne ſiccatur, & penitus omni languore depoſito, frater ſanus per omnia redditur. Credi ergo rationabiliter poteſt, quia eodem Spiritu Romualdus diſcipulo, vt ter aquis tumentia crura perfunderet, iuſſit, quo Eliſæus Naaman leproſum lauari ſepties in Iordane mandauit.

De diſcipulo, quem Romam euntem per ſpiritum cognouit. & de illo, qui ſibi derogans recluſorium fregit.

CAP. LVI.

NOnnulli tamen, carnales videlicet homines, cum malitioſe reprehendere, & eiuſdem dicta, vel facta non timebant leuitatis vitio deputare. Quidam nam-

quæ eius discipulus in alia procul Eremo morabatur, qui propinquorum necessitati aliquando condescendens, pro eorum vtilitate, tandem velut inuitus Romam ire quadragesimali tempore acquicuit. Quod mox Vir sanctus per Spiritum recognoscens, velut indignans scripsit astanti cuidam fratri, quod videlicet ille bonus Vir pro huiusmodi negotio Romam ire præsumpsit. Ille autem admirans, vnde hoc Magister agnosceret, cum quo videlicet nemo aliunde veniens, colloquium habuisset, rem sollicite perquisiuit, & ita esse, sicut Vir venerabilis dixerat, comprobauit. Pergit ille ad alium suum condiscipulum videlicet Ingelbertum, qui inclusus manebat, & Magistrum hæc dixisse, & sine dubio prophetiæ Spiritum habere prorsus affirmat

mat. Ille autem deteſtans, & penitus denegans, fratrem corripuit, & quia hoc falſum eſſet, imprecationi ſe vinculis obligauit, dicens: Si ille, hoc per prophetiæ Spiritum, & non magis per diabolum dixit, non me omnipotens Deus in hoc recluſorio perſeuerare permittat. Dictum, factumque eſt. Nam vix paucis diebus tranſactis, Ingelbertus, fracto recluſorio, ſine Magiſtri licentia abijt, & cum in hac vita, ſicut dicitur, numquam vlterius vidit.

De Gaudentio, & Berardo, & monacho ſanato.

CAP. LVII.

ALius frater Gaudentius nomine, Abbatis videlicet huius Monaſterij S. Vincentij pater, cum

cum magno feruore conuersus, ardentiori postmodum spiritu in Dei est seruitio conuersatus. Hic aliquando à B. Romualdo licentiam petijt, quia vellet cuncta iam pulmenta dimittere, & pane cum aqua contentus, pomis quoque, siue crudis oleribus victitare. Hoc igitur impetrato, cum in eodem proposito infatigabiliter permaneret. Tedaldus quidam alius frater infirmitati illius indiscrete compatiens, adire Magistrum studuit, & quia frater ille tam graue pondus portare non posset, & hanc eius obstinationem frangi omnino debere, suggessit. Romualdus autem, vt puta Vir simplicis animi, Tedaldi verbis assensum dedit, & Gaudentio talis vitæ licentiam abstulit. Ille vero grauiter ferens, nequaquam amplius cum Tedaldo in Eremo, in qua

eos

eos Romualdus poſuerat, paſſus eſt habitare: ſed Ingelberto, qui à Romualdo diſiunctus fuerat, ſe ſubdidit, & ab eo conſenſum prædictæ conuerſationis accepit. Hic itaque Gaudentius non multo poſt tempore defunctus eſt, & in cemeterio B. Vincentij iuxta corpus Berardi venerabilis Viri, qui æque Romualdi diſcipulus fuerat, eſt ſepultus: Romualdus autem quia ille in præuaricatione inobedientiæ vitam finierat, orationem pro eo fieri penitus interdixit. Aliquanto autem poſt tempore monachus quidam prædicti Cœnobij dum matutinam ſynaxim cum reliquis fratribus celebraret, repente tam acrem dolorem ſentire in dentibus cœpit, vt iam in choro ad pſallendum ſtare omnino non poſſet. Qui protinus exiens, ſuper ſepulchrum ẽ Berardi, at-

que

que Gaudentij lamentando iactauit, & medelam sibi per eos prouenire sperans, medium se inter vtrumque constituit: dumque ibi aliquandiu iacens oraret, mox eũ somnus oppressit. Illico sane videt Berardum sacerdotalibus ornamentis splendidissime decoratum, tenentem in manibus librum aureis litteris scriptum, ante altare scilicet stantem, & Missarum solemnia celebrantem. At cernit Gaudentium mœrentem, tristem, demisso vultu, post tergum Berardi procul assistere, & velut excommunicatum sacris appropinquare mysterijs non audere. Qui mox locutus est ei, dicens: Vides, inquit, frater, illum Berardi librum mirabiliter deauratum? Ego quoque talem per omnia nunc haberem, nisi illum mihi, heu, heu, Tedaldus monachus

chus abstulisset. Statimque frater euigilans, sanus, & incolumis, fugato omni dolore, surrexit. Deinde lætus visionem suam fratribus per ordinem retulit. Quod Romualdus audiens, illico præcepit fratribus, vt iam Gaudentio fraternam charitatem impenderent, atque pro eo enixius orarent. Vnde nō sine ratione colligitur, quod ille, qui priuatus societate Romualdi, librum, quem meruerat, perdidit, iam eius gratiæ restitutus, & orationibus subleuatus, eumdem librum recuperare meruit: & quem Tedaldus nonnisi per Romualdum abstulerat, iam Romualdus orando pro illo cum omnibus simul fratribus reddat.

De

De discipulo in lecto S. Romualdi à dæmonibus verberato.

CAP. LVIII.

ALiquando Vir venerabilis cuiusdam causa necessitatis in viam ire disponens, vni discipulorum cellam commisit, & vsque ad suum reditum in ea illum manere præcepit. Ille vero temerarius, dum debiti honoris reuerentiam Magistro non seruat, audacter in eius stratu iacere non dubitat. Ecce autem in ipsa nocte maligni spiritus super eum immaniter irruunt, grauissimis eum verberibus atterunt, & proiectum de lecto pæne seminecem derelinquunt. Merito namque tam superbos suæ offensionis vltores pertulit, qui in talem virum postposita

ſita humilitate peccauit: & dum pio Magiſtro non exhibuit reuerentiam, ex duris, & impijs ſenſit manibus diſciplinam. Similiter quoque poſtmodum venerabilis Vir iter acturus, alium in eadem cella diſcipulum dereliquit. Cui cum diſcipulus diceret. Magiſter, ego in lecto tuo non iaceo, quia quod alij contigit, mihi etiam conſequenter euenire formido. Ille reſpondit: Fili mi, iace, & dormi ſecurus; ille enim in eo recubans, idcirco in manus inimicorum incidit, quia paruitatis meæ licentiam non accepit; tu autem accepto conſenſu, in Deo ſpem pone, & ſine pauore quieſce. Qui videlicet in eo, ſicut iuſſus fuerat iacuit, & nullius omnino caſum aduerſitatis incurrit.

De

De muliere in amentiam versa, & S. Romualdi benedictione sanata.

CAP. LIX.

SÆcularis quidam vir, Arduinus nomine, Romualdo se ad suscipiendum sanctæ conuersationis habitum tradidit: deinde domum, vt sua quæque disponeret, remeauit. Cumque eum vxor sua venientem vidisset, fœmineo nimirum furore succensa, exclamauit aduersus eum, dicens: Sic bone vir, ab hæretico illo, & antiquo seductore nunc venis, & me miseram, & destitutam omni humano solatio derelinquis? & hoc dicto, protinus in amentiam vertitur; & ita furere, & conquassari cœpit, ac si patenter à dæmonio vexa-

vexaretur. Habebat autem Vir ſanctus huiuſmodi conſuetudinem, vt ſi quando fratres in viam dirigeret, benedictionem illis, ſiue panem, ſiue pomum, ſeu quodcunque aliud daret. Vnde & diſcipuli, vt experti multoties fuerant, certum tenebant, quod ſi ex benedictione Magiſtri cuilibet ægroto porrigerent, ad ſalutem illum incolumem reuocarent. Nam & ex aqua, vnde manus eius abluebantur, plures languidi ſæpe reſtituti ſunt ſanitati. Quod tamen cautiſſime oportebat fieri, ne ſi Vir ſanctus hoc aliquatenus deprehenderet, in grauiſſimam triſtitiam deueniret. Cum igitur diu iam fœmina miſerabiliter vexaretur, quidam fratres, qui aderant, de benedictione panis, quam à Magiſtro ſuſceperant, ei particulam tra-

tradiderunt. Deinde cum hoc mulier comedisset, mox mente sedata ab omni redditur insaniæ furore liberrima. Quæ protinus omnipotenti Deo, & Romualdo famulo eius recuperatæ sanitatis gratias retulit, & Viro suo conuersionis licentiam vlterius non negauit.

De dæmoniaco ab eo curato.

CAP. LX.

ALio quoque tempore puer quidam dæmoniacus ad beatum Virum delatus est. Cui ille nihil aliud fecit, nisi pro benedictione sibi panis particulam tradidit. Qua mox puer ille refectus, confestim est à dæmonio liberatus. Iure quippe postquam benedictio Romualdi male possessum corpus in-

Arrivar(?)

intrauit, inde confestim malignus spiritus cautheriatus exiuit.

De diabolo, qui S. Romualdo mortem minatus, cellæ parietem fregit.

CAP. LXI.

NVmquam tamen diabolus a sancti viri poterat impugnatione quiescere. Et quia occulta iam aduersus eum fraude nil poterat, non cessabat virus suæ malitiæ visibiliter demonstrare. Aliquando namque Vir venerabilis dum in cella consisteret, ecce malignus spiritus, vt est reuera teterrimus, hispidus, horribilis, immensum cœpit sancto Viro terrorem incutere, & cum nimio furoris impetu mortem sibi minitans intentare. Cumque Romualdus au-

auxilium de cælo imperterritus, quæreret, & vt sibi Christus succurreret, fiducialiter exclamaret, mox antiquus hostis aufugiens, ipsum cellæ parietem tanto iracundiæ felle percussit, quod grauem fagi tabulam vnius, cubiti spatio, vel eo amplius fidit. In habitaculo igitur patenter ostendit, quanta aduersus habitatorem flamma crudelitatis exarsit, & quodammodo scriptum reliquit in pariete, quod occultum gerebat in mente.

Item de diabolo, qui exterrens equum, S. Romualdum mergere voluit.

CAP. LXII.

ALiquando etiam dum venerabilis Vir cum ſuis diſcipulis equitaret, ecce malignus ſpiritus rubei canis effigiem ſimulans cum magno impetu obuiam irruit, & equum, cui inſidebat, ita vt pæne Vir ſanctus mergeretur, exterruit. Interrogati diſcipuli ſi eum vidiſſent; exhorreſcentem quidem equum conſpexiſſe ſe aſſerunt, ſed nil tale eis apparuiſſe teſtantur. Ille vero ait: Miſer ille, qui olim præclarus Angelus fuiſſe cognoſcitur, nunc ſe in immundi ſpecie canis oſtendere non veretur.

Item de diabolo, qui orta inter discipulos S. Romualdi discordia, vegetem percutiebat.

CAP. LXIII.

RVrsus alio tempore cum Monasterium Ancillarum Dei, quod est in Vallebona, construere decreuisset, discordia mox inter sancti Viri discipulos oritur, quia videlicet alij nolũt, alij vero, vt fieret, vehemẽter insistunt. Cũq; ante venerabilem Virum vtræque dissidentium partes diuersa vtentes allegatione contenderent, cœpit diabolus ante portellam cellæ quasi malleo vegetem sine cessatione percutere, & per reboantem siluam crebris audiebatur tunsionum ictibus intonare. Deinde, cum iam omnes vnanimiter Mo-

nasterium fieri concordassent, ecce malignus spiritus, cunctis audientibus, vlulare, plorare, & flebiles non cessabat voces emittere. Postremo autem, cum iam diuisi ad suum quisque reuerteretur hospitium, prosequebatur eos antiquus hostis cum tanta tempestate, & turbine, vt quasi omnia ventorum genera commouens, totam siluam radicitus euellere putaretur. Quidam vero fratrum increpans eum dixit: Præcipio tibi in nomine sanctæ Trinitatis, immunde spiritus, vt desinas venire post nos. Et ita fugatus est. Iure quippe auctor discordiæ, composita pace, compulsus est in fletum prorumpere, qui prius audiebat ur crescente rixa gaudere; & qui tunc quasi circulum vacui vasis abstrahere, & partes, quibus compactum fuerat, dissipare tentauit,

constrictis iam in vinculo pacis, & charitatis compage discipulis, tristis abscessit.

De districta vita, quæ tunc in Sitria ducebatur.

CAP. LXIV.

TAliter autem in Sytria viuebatur, ac si ex similitudine non solum nominis, sed etiam operis, altera denuo Nitria videretur, omnes siquidem nudis pedibus incedentes, omnes inculti, pallidi, & nimia omnium rerum extremitate contenti. Nonnulli vero damnatis ianuis clausi, ita mortui videbantur mundo, velut in sepulchro iam positi, Vinum ibi nemo nouerat, nec si etiam grauissimam quis quis ægritudinem pateretur. Sed cur ego de-

monachis loquor, cum & ipsi monachorum famuli, ipsi quoque custodes pecorum ieiunarent, silentium tenerent, disciplinas inter se inuicem facerent, & de quibuslibet verbis pænitentiam flagitarent? O aureum Romualdi sæculum, quod etsi tormenta persecutorum non nouerat, spontaneo tamen martyrio non carebat! aureum, inquam, sæculum, quod inter montium, & siluarum feras tot cælestis Hierusalem ciues alebat. Cum vero ibi fratres iam tanti essent, vt omnes illic habitare vix possent, tunc Romualdus, Monasterio ibi constructo, & Abbate præposito, inuiolatum seruans silentium, Bifurcum secessit ad habitandum. Illic etiam volens Abbatem spiritualiter viuere, & rectitudinis vitam tenere, multá ab eo passus est persecutionis iniuriam.

De

De prophetia S. Romualdi, & colloquio eius cum Henrico Rege.

CAP. LXV.

INterea Imperator Henricus de vltramontanis partibus in Italiam veniens, misit beato Viro deprecatoriam legationem, vt ad eum venire dignaretur, promittens se facturum quæcumque præciperet, si suum ei colloquium non negaret. Cumque venerabilis Vir prorsus abnueret silentium frangere, cęperunt omnes discipuli vnanimiter illum obsecrare, dicentes: Magister vides, quia nos, qui te sequimur, tanti iam sumus; quód hic congruenter habitare non possumus; vade ergo, si placet, & imperatori magnum aliquod Monasterium quære, & mul

titudinem te sequentium ib i :onstitue. Quibus Vir sanctus, nescio, si accepta iam reuelatione, aut subita Dei inspiratione fidenter scripsit: Scitote, quia Montis Amiati Monasterium ex dono Regis habebitis; considerate tantummodo, quem illic Abbatem constituere debeatis. Igitur inuiolato silentio perrexit ad Regem. Cui Rex protinus assurgens, ex magno cordis affectu in hanc vocem erupit, dicens: O vtinam anima mea esset in corpore tuo. Quem mox, vt loqueretur, supplici ter obsecrans, ipso die hoc impetrare non potuit.

Postera autem die, Romualdo ad palatium veniente, ecce Teutonicorum multitudo certatim hinc inde concurrunt, capita salutantes humiliter flectunt, villos quoque pelliceæ vestis, qua erat

indutus, anxie decerpentes, pro sacris reliquijs in patriam portaturi, studiose recondunt. Quæ videlicet res venerabilem Virum tanto mœrore deiecit, vt nisi discipulis obstantibus acquiesceret, ad cellam protinus repedaret. Ingressus igitur ad Regem non pauca sibi locutus de restituendo iure Ecclesiarum, de violentia potentum, de oppressione pauperum: & post multa, vnum sibi pro suis discipulis Monasterium petijt. Cui postmodum Rex Montis Amiati Monasterium tradidit, & Abbatem, quia multis erat malis obnoxius, foras eiecit. Vbi Vir sanctus quanta aduersa perpessus sit, non solum ab eo, qui eiectus fuerat, sed etiam ab illo, quem ipse ex suis discipulis Abbatem constituerat, ille quidem perferre patientissime potuit; nos referre,

etiam si adesset facundia, non valemus. Sed qualiter illum Deus in cunctis adiuuerit, vno exemplo monstrare sufficiat, vt pruden ti cuilibet, quid etiam in reliquis euenerit, innotescat.

De monacho, quem diabolus strangulare cœpit, sed S. Romualdus eripuit.

CAP. LXVI.

MOnachus quidam vesano aduersus eum furore succensus, pilum latenter exacuit, & eum reponens, vt beatum Virum interficeret expectare cõgrui occa sionem temporis cœpit. Nocte vero dum depressus sopore quiesceret, ecce videt malignum spiritũ in se immaniter irruentem, qui retortam in collum eius mittens, ten

ta

ta ferocitate conabatur guttur eius astringere, vt iam ille cogeretur funditus expirare. Tunc monachus in extremo iam sp ritu positus, Romualdum, vt sibi succurreret, obsecrauit. Qui, vt monacho videbatur, protinus aduolans, de manibus eum iniqui hostis eripuit. Hic igitur mox experrectus, ad pedes venerabilis Viri prostratus aduoluitur; vt allisionem ceruicis aspiciat, deprecatur: confiteri etiam crimen suæ malitiæ nō veretur. Postremo conseruatæ vitæ sibi gratias retulit, & pænitentiam tanti reatus accepit. Et ita qui Romualdo vitam insidiatur eripere, iam per eumdem sanctissimum Virum, & suam meruit conseruare, & cui inferre mortē studuit, per eum suæ periculum, mortis euasit.

De S. Romualdo, qui circumclusus aquis, cibum sibi deferendum cælitus agnouit.

CAP. LXVII.

HAbebat autem Sanctus consuetudinem, cum Monasterium teneret, vt nisi cum ieiunaret, ad communem mensam cum fratribus quotidie veniens, vnum quidem pulmentum comederet, postmodum vero lectioni, vel quid etiam apud vnumquemque ageretur, intentus, de reliquis non gustaret. Quadragesimali vero tempore, nisi necessitate ineuitabili cogeretur, in cellula iugiter morabatur. Dum igitur prædictum Cœnobium Vir beatissimus regeret, quadragesimali iam propinquante ieiunio, quærebat cum disci-

discipulis per vicina montium loca, vbi Eremum facere potuisset. Dumque longas in quærendo moras protraherent, repente aquis vndique circumfluentibus ita conclusi sunt, vt nec ipsi iam redire, nec de Monasterio quisquam ad eos posset aliquatenus transuadare. Viuebant autem ex aliquantis castaneis, quas secum detulerant. Cumque dies Dominicus aduenisset, & alia cibi spes nulla iam superesset, cœperunt fratres pauculas, quæ remanserant, castaneas deglouere, & iam quodammodo dubitantes vltimum ex eis conuiuium præparare. Romualdus autem, vt erat semper alacri vultu, fidenter ait, quia nisi Deus sibi panem per aliquem mitteret, ipso die nullatenus manducaret. Discipuli vero mirantes inter se, in qua spe hoc ille præsumeret cer-

ti tamen, quia Magiſter incautè aliquid vouere non poſſet, cibum iam tantæ ſolemnitati congruum cœperunt fiducialiter expectare, Sexta igitur diei hora iam propinquante, ecce tres viri onuſti pane, & vino, & alijs cibis adueniunt, qui ſe de longinquis partibus cum multo labore perueniſſe dicunt. Tunc itaque ſpiritali omnes repleti gaudio, benedicentes Deum, pariter cibum ſumunt: & beatum Virum per reuelationem hoc cælitus agnouiſſe, indubitanter agnoſcunt.

De

De pisce, qui inuentus est in arenti riuo meritis S. Romualdi.

CAP. LXVIII.

QVodam tempore venit Vir venerabilis Sytriam. Qui cum adhuc ieiunus esset, & fratres vtpote in arduis montibus piscem, quem ei ad comedendum apponerent, non haberent, cœperunt inter se quodammodo confusi erubescere, & quid pro tam venerabili hospite acquirere potuissent, anxie cogitare. Tunc frater quidam, puto, diuinitus inspiratus, ad siccum pæne riuum, qui iuxta præterfluebat, cum festinatione cucurrit: vbi nimirum & aquæ exiguum erat, piscis vero illic visus numquam penitus fuerat. Cępit itaque frater Deum deuote

deposcere, vt qui Israelitico populo aquam potuit ex arida petra producere, ipse sibi dignaretur piscem in arenti riuulo demonstrare. Confestim igitur, missa manu in exigua aqua, piscem reperit, qui beato Viro ad refectionem abundanter sufficere potuit. Deo scilicet seruo suo prouidente conuiuium, inuentum est in saxoso, & arido monte, velut in piscosa valle, viuarium. Sed quia de vita beati Viri hæc, quæ nimirum pauca de multis dicta sunt, sufficere credimus, iam ad transitum veniamus.

De transitu S. Romualdi.

CAP. LXIX.

VIr denique sanctus per multa alia habitauit loca, multa alia præcipue à suis discipulis perpessus est mala, plura quoque per eum sunt facta miracula, quæ nos describere ideo prætermittimus, quia longioris styli prolixitatem vitamus. Post cuncta igitur habitationum suarum loca, cum iam finem suum imminere conspiceret, tandem ad monasterium, quod in valle de Castro construxerat, rediit, ibique propinquantem obitum indubitanter expectans, cellam sibi cum Oratorio ædificari, in qua recluderetur, & silentium vsque ad mortem seruaret, instituit. Sane viginti annis

ante finem vitæ suæ, discipulis suis manifesté prædixerat, quia in prædicto monasterio oporteret seũ quiescere, nulloque astante, vel funeri exequias dependente, expediret eum spiritum exhalare. Facto itaque reclusorio, cum mens eius in eo esset, vt mox includi deberet, cœpit corpus eius magis, magisque molestijs ingrauescere, & deorsum iam velut non tam languore, quam decrepiti longæuitate senij declinare. Nam à medio fere anno nimia sibi flegmatis abũdantia cum ipso læsi pulmonis marcore defluxerat, & graui eum tussis anhelatione vexabat. Non tamen propter hoc Vir sanctus, vel lecto decumbere, vel in quantum possibile erat, soliti rigorem ieiunij acquieuerat relaxare. Quadam igitur die cœpit paulatim corporis virtute destitui, & ingruente mo-
lestia

lestia grauius fatigari. Sole itaque iam ad occasum vergente, præcepit duobus fratribus, qui astabant, vt foras exirent, cellulæ post se ianuam clauderent: celebraturi vero sibi matutinos hymnos ad eum diluculo remearent. Cumque illi de eius fine solliciti velut inuiti exirent, non statim ad quiescendum properant, sed ne Magistrum obire contingeret, anxij, pretiosi thesauri talentum prope cellulam latentes obseruant. Aliquandiu igitur commorantes, cum deinceps curiosis auribus attentius auscultarent, & neque motum corporis, neque sonum vocis audirent, iam quod euenerat, veraciter opinantes, impulsa ianua, velociter irruunt, lumen accendunt: & beata anima in cælum rapta, supinum iacere sanctum cadauer inueniunt. Iacebat itaque

velut neglecta tunc, cælestis margarita, in summi postmodum Regis ærarium honorifice reponenda. Nimirum qui sic obijt, vt prædixit, illuc transiuit, quo sperauit. Vixit autem Vir beatissimus centum viginti annis, ex quibus viginti expendit in sæculo, tres duxit in monasterio, nonaginta septem in eremitico transegit proposito. Nunc igitur inter viuos cælestis Hierusalem lapides ineffabiliter rutilat, cum ignitis beatorum Spirituum turmis exultat, candidissima stola immortalitatis induitur, & ab ipso Rege Regum vibrante in perpetuum diademate coronatur.

De

De dæmoniaco per particulam cilicij eius sanato.

CAP. LXX.

POst sacratissimum autem Viri Venerabilis obitum, quanta miraculorum signa per eum Deus ostenderit, quis quæret transacta legere, cum frequenter valeat, & noua videre? Quia igitur ea, quæ apud sepulchrum eius fiunt, miracula tanta sunt, vt melius putemus cuncta silentio præterire, quam pauca narrare; duo solummodo, quæ per eumdem beatissimum Confessorem alibi facta sunt, sufficiat nobis exponere. Denique frater quidam, qui sancti Viri discipulus fuerat, paruam basilicam pro anima sua Monasterio dederat, ad quam videlicet basilicam extre-

mi-

mitatem manicæ præſciſſam ex beati Viri Cilicio miſit, & ſub altari honorifice recondi præcepit. Quam tamen gerulus ſub altari, ſicut iuſſus fuerat, collocare neglexit, ſed miſſam in rima parietis incaute dereliquit. Factum eſt poſtea, vt dæmoniacus quidam ad prædictam duceretur Eccleſiam. Cumque aſtans in medio huc, illucque rotans caput, cuncta vndique circumſpiceret, tandem toruos oculos in ipſum parietem terribiliter cœpit infigere, & intentus illuc, vbi ſancti Cilicij iacebat particula, crebris non ceſſabat vocibus exclamare: Ille me eijcit, ille me eiicit, & ita clamans, protinus ab eo expulſus eſt. Hinc ergo iure perpẽditur, quid per ſemetipſum apud diuinam clementiam impetrare non poſſit, ante cuius breuiſſimam veſtimenti particulam dæmonſtra

re

re non potuit; & qui talia absens exhibet, quid per corporis præsentiam non exercet?

De villico, qui vaccam rapuit, & statim extinctus est.

CAP. LXXI.

ALio quoque tempore Castaldius quidam pauperculæ mulieri vaccam violenter abstulit, & eam vociferantem, multisque precibus obsecrantem, audire contempsit. Illa protinus accurrens, duos gallinarum pullos ad Ecclesiam, quam supra memorauimus, detulit, & eos secum ante altare proijciens, hujusmodi verbis clamare flebiliter cœpit. Hem S. Romualde, exaudi miseram, ne despicias desolatam, & redde mihi gubernatricem meam iniuste

sub-

ſublatam, mira res, vix adhuc Villicus cum ipſa rapina a domo mulieris abierat, & continuo emiſſione ſagittæ percuſſus, vaccam in eodem loco dimiſit, deinde domum perueniens, protinus expirauit.

De corpore S. Romualdi ſano poſt quinquennium inuento.

CAP. LXXII.

POſt quinquenninm vero à ſancti Viri obitu, data Monachis ab Apoſtolica Sede licentia, vt ſupra venerabile corpus eius altare conſtruerent, Azo quidam frater ſiluam petijt, quatenus modicam capſam faceret, quæ ſancti Confeſſoris oſſa, & puluerem tantummodo capere potuiſſet. Nocte igitur inſecuta, dormienti cuidam fratri,

fratri, venerabilis quidam Senex apparuit, quem protinus interrogans, ait: Vbi est huius Monasterij Prior? quod cum ille se scire negaret, illico senex addidit: Pro fabricanda, inquit, capsa ire in siluam studuit, sed beati Viri corpus in tam exiguum vasculum nō intrabit. Postera igitur die Prior, composita capsa, reuertitur, & mox à fratre, qui visionem viderat, quæ illum causa ad siluam inuitasset, inquiritur. Quod cum ille velut labore defessus dicere noluisset, illico frater, & sui causam itineris retulit, & quod ipse viderat, exponendo per ordinem, non celauit. Defosso igitur tumulo, ita propemodum totum sancti Viri corpus sanum, illibatumque repeperiunt, velut tunc fuerat, cum sepulturæ illud primitus tradiderunt excepto quod tenuis quædam mu-

coris

coris lanugo in quibuſdam eius membris excreuiſſe videbatur. Reiecta igitur modica capſa, quæ facta fuerat, illico vas aptum ad menſuram beati corporis præparant, & in eo ſanctarum reliquiarum patrocinia recondentes, deſuper altare ſolemniter conſecrant. Obijt autem Vir beatiſſimus Romualdus decimotertio Kalendarum Iuliarum Regnante Domino noſtro Ieſu Christo, qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & gloriatur per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

Quæ-

Quædam alia, quæ ad vitam S. Romualdi ſpectant, ab eodem Diuo Petro Damiani ſparſim deſcripta.

S. Romualdi modeſtia, atque prudentia.

Ex Tom. 1. lib. 6. Epiſt. 26. pag. 288 A

Beatus aliquando Romualdus rediens à Sybillæ Comitiſſæ colloquio, comitanti fertur callide dixiſſe diſcipulo: quam elegantis, ait, & venuſti vultus fęmina, niſi, proh dolor, vnius oculi diſpendio labo-

laboraret? cui discipulus, absit, Magister, inquit, sicut decora certe facies, ita quoque oculi, prout sagaciter deprehendi, nihilominus incolumes vigent. Quem Magister acerrima protinus animaduersione corripiens, & quis te, inquit, in faciem fęminarum respicere docuit? tunc ille circunuentum se esse respiciens pænitentia ductus, erubuit: & de cætero cautiorem se fore, obstinatissima pollicitatione deuouit.

S. Romualdi consilium, vt sobrietatem seruemus, & hypocrisim fugiamus.

Ex ead. Epist. pag. 290. E

Nec ineptus applices, quod sæpe suis discipulis Vir Domini Romualdus aiebat: fratres, inquit, cum

cum in quorumlibet conuentu reficitis, intentis ad cibum ceteris, in ipso refectionis initio parcite: & cum iam illis ex parte satisfactum fuerit, vos inchoate, quatenus & hypocrisis notam possitis euadere, & sobrietatis regulam sine offensione seruare.

Ordo persoluendi Psalterium pro viuis à S. Romualdo institutus.

Ex Tom. 3. Opusc. 15. cap. 19. pag. 151. F

Psalterium, quod est viuorum, cum illis dicitur additamentis, quæ Beatus Romualdus apponit, quæ etiam nos non grauemur inserere; ne nos conqueratur forte nouitius, quæ sibi magnopere noscenda sunt, præterisse. Decursis pla-

plane quinque psalmis, protinus subinferatur: Glorita tibi Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omne sæculum, & nunc, & in perpetuum. Orate pro nobis omnes sancti Dei, vt digni efficiamur promissionibus Domini Dei nostri Iesu Christi. Pater noster. His expletis, mox subditur: Adiutoriũ nostrum in nomine Domini. qui fecit cælum, & terram. Et euolutis alijs quinque psalmis, tunc dicitur: Te Deum Patrem ingenitum, te Filium vnigenitum, te Spiritum sanctum Paracletum, sanctam, & indiuiduam Trinitatem, toto corde, & ore confitemur, laudamus, atque benedicimus: tibi gloria in sæcula, Amen. Domine Deus in adiutorium meũ intende, Domine ad adiuuandum me festina. Confundantur, & reuereantur inimici mei, qui quærunt ani-

animã meam. Adiutor meus, & liberator meus esto, Domine ne tardaueris. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Quo finito rursus dicitur: Adiutorium nostrum in nomine Domini. Hæc igitur per quinquenos psalmos alternatim semper adduntur, donec psalterium cum tribus Dominicalibus, necnon & totius hebdomadæ Canticis expleatur, His etiam non neglectis, quę in fine Psalterij videntur adiecta, videlicet, Te Deum laudamus; Nunc dimittis Domine seruum tuum; duobus symbolis; Gloria in excelsis Deo; Pater noster, cum Fide catholica; postremo litaniæ cum orationibus hæc omnia consueto fine concludunt.

Sancti Romualdi disciplina discretio.

Ex *eod. Opusc. c. 16. pag. 254.* C

Nos approbamus, quod ſuis ſæpe diſcipulis beatus Romualdus dixiſſe perhibetur: dummodo, inquit, frater quilibet cellam non deſerat, etiam carnes permittatur ex diſcretione comedere, ſi tam ineuitabilis videatur neceſſitas imminere. Addebat inſuper. Tale enim propemodum eſt de Eremo ad Monaſterium reuerti, quale & de monaſteriali ordine ad ſæculũ aſportari. Vnde neceſſe eſt, vt quicumque Eremiticæ præeſt fraternitati, robur cuiuſque diligenter examinet, & iuxta virium facultatem neceſſaria ſubminiſtret.

Paulo inferius. D

Nam & idem beatus Romualdus, vt ſui conſueuerunt referre diſcipuli, ſic æſtiui temporis hebdomadas alternabat: vt vnam quidem à Dominica in Dominicam in pane, & aqua ieiunando tranſigeret; alterius vero hebdomadæ pulmentum quinta feria manducaret.

FINIS.

ſublatam, mira res, vix adhuc Villicus cum ipſa rapina a domo mulieris abierat, & continuo emiſſione ſagittæ percuſſus, vaccam in eodem loco dimiſit, deinde domum perueniens, protinus expirauit.

De corpore S. Romualdi ſano poſt quinquennium inuento.

CAP. LXXII.

POſt quinquenninm vero à ſancti Viri obitu, data Monachis ab Apoſtolica Sede licentia, vt ſupra venerabile corpus eius altare conſtruerent, Azo quidam frater ſiluam petijt, quatenus modicam capſam faceret, quæ ſancti Confeſſoris oſſa, & puluerem tantummodo capere potuiſſet. Nocte igitur inſecuta, dormienti cuidam fratri,

fratri, venerabilis quidam Senex apparuit, quem protinus interrogans, ait: Vbi est huius Monasterij Prior? quod cum ille se scire negaret, illico senex addidit: Pro fabricanda, inquit, capsa ire in siluam studuit, sed beati Viri corpus in tam exiguum vasculum nō intrabit. Postera igitur die Prior, composita capsa, reuertitur, & mox à fratre, qui visionem viderat, quæ illum causa ad siluam inuitasset, inquiritur. Quod cum ille velut labore defessus dicere noluisset, illico frater, & sui causam itineris retulit, & quod ipse viderat, exponendo per ordinem, non celauit. Defosso igitur tumulo, ita propemodum totum sancti Viri corpus sanum, illibatumque reperiunt, velut tunc fuerat, cum sepulturæ illud primitus tradiderunt excepto quod tenuis quædam mu-

coris lanugo in quibuſdam eius membris excreuiſſe videbatur. Reiecta igitur modica capſa, quæ facta fuerat, illico vas aptum ad menſuram beati corporis præparant, & in eo ſanctarum reliquiarum patrocinia recondentes, deſuper altare ſolemniter conſecrant. Obijt autem Vir beatiſſimus Romualdus decimotertio Kalendarum Iuliarum Regnante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & gloriatur per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

Quæ-

Quædam alia, quæ ad vitam S. Romualdi ſpectant, ab eodem Diuo Petro Damiani ſparſim deſcripta.

S. Romualdi modeſtia, atque prudentia.

Ex Tom. 1. lib. 6. Epiſt. 26. pag. 288 A

Beatus aliquando Romualdus rediens à Sybillæ Comitiſſæ colloquio, comitanti fertur callide dixiſſe diſcipulo: quam elegantis, ait, & venuſti vultus fęmina, niſi, proh dolor, vnius oculi diſpendio labo-

laboraret? cui discipulus, absit, Magister, inquit, sicut decora certe facies, ita quoque oculi, prout sagaciter deprehendi, nihilominus incolumes vigent. Quem Magister acerrima protinus animaduersione corripiens, & quis te, inquit, in faciem fœminarum respicere docuit? tunc ille circunuentum se esse respiciens pænitentia ductus, erubuit: & de cætero cautiorem se fore, obstinatissima pollicitatione deuouit.

S. Romualdi consilium, vt sobrietatem seruemus, & hypocrisim fugiamus.

Ex ead. Epist. pag. 290. E

Nec ineptus applices, quod sæpe suis discipulis Vir Domini Romualdus aiebat: fratres, inquit, cum

cum in quorumlibet conuentu reficitis, intentis ad cibum ceteris; in ipso refectionis initio parcite: & cum iam illis ex parte satisfactum fuerit, vos inchoate, quatenus & hypocrisis notam possitis euadere, & sobrietatis regulam sine offensione seruare.

Ordo persoluendi Psalterium pro viuis à S. Romualdo institutus.

Ex Tom. 3. Opusc. 15. cap. 19. pag. 151. F

Psalterium, quod est viuorum, cum illis dicitur additamentis, quæ Beatus Romualdus apponit, quæ etiam nos non grauemur inserere; ne nos conqueratur forte nouitius, quæ sibi magnopere noscenda sunt, præteriisse. Decursis pla-

plane quinque psalmis, protinus subinfertur: Glorita tibi Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omne sæculum, & nunc, & in perpetuum. Orate pro nobis omnes sancti Dei, vt digni efficiamur promissionibus Domini Dei nostri Iesu Christi. Pater noster. His expletis, mox subditur: Adiutoriũ nostrum in nomine Domini. qui fecit cælum, & terram. Et euolutis alijs quinque psalmis, tunc dicitur: Te Deum Patrem ingenitum, te Filium vnigenitum, te Spiritum sanctum Paracletum, sanctam, & indiuiduam Trinitatem, toto corde, & ore confitemur, laudamus, atque benedicimus: tibi gloria in sæcula, Amen. Domine Deus in adiutorium meũ intende, Domine ad adiuuandum me festina. Confundantur, & reuereantur inimici mei, qui quærunt

ani-

animā meam. Adiutor meus, & liberator meus esto, Domine ne tardaueris. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Quo finito rursus dicitur: Adiutorium nostrum in nomine Domini. Hæc igitur per quinquenos psalmos alternatim semper adduntur, donec psalterium cum tribus Dominicalibus, necnon & totius hebdomadæ Canticis expleatur, His etiam non neglectis, quę in fine Psalterij videntur adiecta, videlicet, Te Deum laudamus; Nunc dimittis Domine seruum tuum; duobus symbolis; Gloria in excelsis Deo; Pater noster, cum Fide catholica; postremo litaniæ cum orationibus hæc omnia consueto fine concludunt.

Paulo inferius. D

Nam & idem beatus Romualdus, vt ſui conſueuerunt referre diſcipuli, ſic æſtiui temporis hebdomadas alternabat: vt vnam quidem à Dominica in Dominicam in pane, & aqua ieiunando tranſigeret; alterius vero hebdomadæ pulmentum quinta feria manducaret.

FINIS.

INDEX

CAPITVM.

De

De

De

CAP. 59.

CAP. 60.

CAP. 61.

CAP. 62.

CAP. 63.

De

CAP. 64.

CAP. 65.

CAP. 66.

CAP. 67.

CAP. 68.

CAP. 69.

De

CAP. 70.

CAP. 71.

CAP. 72.